Štev. 2. V Ljubljani, v soboto, dne 3. januarja 1925. Posamezna številka stane 2 Din. Leto LIII.

Naročnina
za državo SHS:
na mesec ..... Din 20
za pol leta ..... „ 120
za celo leto .... „ 240
za inozemstvo:
mesečno ..... Din 30
Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji .... Din 60
v inozemstvu .... „ 80

SLOVENEC

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratom:
Enostolpna petitna vrsta mali oglasi po Din 1·50 in Din 2·—, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po Din 3·— in 4·—, oglasi v uredniškem delu vrstica po Din 6·—.
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo: netrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

K razpustu HRSS.

Parlamentarna manjšina, ki je prišla na vlado po ustavolomstvu, je uvidela, da na zakonit in pošten način ne bo dobila večine na volitvah. Zato je posegla najprej po zvijači in skušala stranke opozicije, ki predstavljajo večino Jugoslavije, razcepiti. Poizkusila je pri Davidovićevi demokratski stranki, pri muslimanski avtonomistični organizaciji, pri Hrvatih. Toda vsi ti poizkusi nemoralnega podkupovanja so se izjalovili in PP vlada je dobila na svojo stran samo par brezpomembnih stremuhov, ki le še bolj kompromitujejo sedanji režim. Največ nad je vlada stavila na HRSS, od katere je poizkušala odcepiti več z Radićevim vodstvom nezadovoljnih poslancev, ki naj bi pod geslom nove hrvatske kmetske stranke nastopili pri volitvah proti svojemu bivšemu voditelju, oziroma njegovi stranki. Da hrvatske kmetske mase ustraši, je že pred nekako dvema tednoma napovedala, da izda proti HRSS obznano, misleč, da se bodo mase iz oportunizma od HRSS odvrnile. Med tem pa je PP režim pridno sondiral teren za osnutje nove kmetske stranke Radićevih disidentov, misleč, da bo od tega imel on korist.

Toda tudi računi z Radićevimi disidenti so se izjalovili. Radićevi disidenti vsaj po večini pač niso zapustili Radića zato, da bi podpirali PP režim. Nekateri radikali so svetovali, naj se volitve, ki bi se spričo tega očividno morale končati s katastrofalnim porazom PP režima, sploh odložijo in naj bi Pašić delal s staro skupščino, v kateri bi mel na svoji strani baje 36 frondirajočih poslancev HRSS. Toda ta stvar bi bila preveč riskirana, ker ni nikjer zapisano, da bi ti frondirajoči poslanci HRSS podpirali Pašićev režim in bi prinesla veliko nesigurnost v redni potek političnega življenja. Zato je končno vendarle obveljal Pribičevićev načrt, da se HRSS po zakonu o zaščiti države razpusti, da se vse njeno delovanje prepove in voditelji zaprejo, oziroma postavijo pod obtožbo. In to se je 2. januarja tudi dejansko zgodilo.

Ni dvoma, da je ta razpust neutemeljen in da predstavlja akt golega nasilja z namenom, da se PP bloku zasigura večina s tem, da se predstavnikom HRSS zapre pot v bodočo skupščino. Vse »utemeljevanje« tega čina od strani vlade je ničevo. Izjemni zakon o zaščiti države prepoveduje komunistične ali anarhistične organizacije, ki imajo namen, da potom nasilnega prevrata izpremenijo obstoječi državni in gospodarski red. HRSS pa ni taka stranka niti po svojem programu niti po svojem delu, najmanj pa še potem, ko je iz abstinence stopila na parlamentarno torišče in podpirala vlado g. Davidovića na temelju obstoječega ustavnega reda. Le bedak more trditi — je dejal Seaton Watson — da je Radić komunist. Ne samo, da ni komunist, on se proti komunizmu celo bori in ga je v »Slobodnem Domu« neštetokrat pobijal tako glede njegovega gospodarskega programa kakor glede njegovih nasilnih metod. Komunisti sami so Radića proglasili in proglašajo za »kmetskega buržuja«. Radić je dejansko največji nasprotnik komunizma, ker mu je otel hrvatske kmetske mase in jih organiziral na privatnolastninski podlagi. Zato se zakon proti komunistom proti HRSS na noben način ne more aplicirati, in kdor ga aplicira, krši zakon in njegov smisel popolnoma izprevrača. Če se pa HRSS strinja s sovjeti glede gesla: Federacija balkanskih republik, je to slučajna koincidenca, ki ni čisto nič odvisna od kakšnega komunizma. To je tudi geslo socialnih demokratov, ki jih še nihče ni proglasil za državi in monarhiji nevarne. Da je Radić svojo stranko vpisal v moskovsko kmetsko internacionalo, je bilo sicer zelo nepremišljeno, nepotrebno in celo brezmiselno, ker HRSS s svojim zasebnolastninskim programom prav nič vanjo ne spada, ne sme se pa ta korak tolmačiti kot čin, ki bi dejansko ogrožal državo po nasilni komunistični revoluciji. PP vlada tega ne more dokazati in vse, kar v tem oziru navaja v svojem dekretu, so gole subjektivne domneve, ki niso oprte niti na en sam dokument. Kajti skrajno smešno je dokazovati »revolucionarne« namene HRSS iz tajnih sestankov, pri katerih nihče ni bil zraven. Tudi je smešno to dokazovati iz raznih Radićevih izjav, ki v svoji nepremišljenosti večkrat govori, česar sam tako ne misli. In da je govorjenje o »boljševiški nevarnosti« danes popolnoma deplasirano, za lase privlečeno in golo strašilo za nevedneže, je itak jasno. O »boljševiški nevarnosti« govorijo Mussolini, Pašić, Cankov in Bratianu, ker se boje ustavne, demokratične in antikorupcionistične opozicije! —

PP vlada je s svojim nasilnim činom proti stranki, ki predstavlja dejansko danes malodane celokupno hrvatsko kmetsko ljudstvo in inteligenco, podrla vse mostove med seboj in hrvatskim narodom kot takim. Minister Boža Maksimović naj se še tako zavaruje proti temu, prepričal ne bo prav nikogar. **PP vlada se je s tem svojim korakom odkrito proglasila pred celim svetom kot diktatura manjšine čisto po boljševiškem vzorcu.** PP vlada je predvsem sama uničila vsako možnost, da bi mogla katerakoli demokratična stranka v državi z njo imeti kdaj kakršnegakoli opravka, ker se je postavila s svojim nasiljem sama popolnoma izven zakona in more veljati samo kot protizakonita in protiustavna tiranija. **Ona je izgubila vso moralno in zakonito avtoriteto pred ljudstvom in se more vzdržati le z nadaljnjimi nasilji.** V očeh ogromne večine Slovencev, Hrvatov in Srbov je PP vlada **čista fašistovska uzurpatorična vlada,** ki ne sme računati na kakršnokoli moralno oporo, marveč je sovražnica ljudstva. Naj počenja, kar hoče, naj krši še dalje zakone — zgodilo se ji bo — in sicer čisto mirnim in legalnim potom — to, kar se je zgodilo še vsaki nasilni diktaturi manjšine.

Obznana proti HRSS.

OBZNANA SKLENJENA 23. DECEMBRA, IZVRŠENA VČERAJ. — SRAMEŽLJIVO TOLMAČENJE OBZNANE OD NOTRANJEGA MINISTRA.

Belgrad, 2. jan. (Izv.) Ko prihajajo iz Italije vesti o poslednjih trenutkih nasilnega in korumpiranega fašizma, gre pri nas v posnemanju Mussolinijevih metod globlje in globlje. Ker je postalo očividno, da je vsak uspeh od vlade zamišljene akcije na Hrvatskem pri volitvah izključen, je notranji minister sinoči izdal novo obznano proti Radićevi stranki. Obznano je ministrski svet sklenil na svoji seji 23. decembra 1924 in pod tem datumom je tudi objavljena, dosiravno se je čakalo 10 dni.

Ta preslodek je bil radi tega, da se vidi, kako bo šla takozvana cepitev HRSS, ki bi se po njenih računih morala pospešiti po prvi objavi vladnih sklepov o izjemnih ukrepih proti HRSS. Ta pritisk ni rodil uspehov. Zato je vlada ostala dosledna. Ta njen korak je smatrati v prvi vrsti kot neuspeh akcije Šurmina in Drinkovića in neuspeh vladnih metod. Zato bo korak, porojen iz neuspeha in strankarstva ter patološkega sadizma poedincev, ne more prinesti nič dobrega niti tem poedincem niti njihovim strankam. Bati se je, da bo škodoval le ugledu naše širše domovine.

V izjavi trdi notranji minister, da vladni ukrepi niso naperjeni proti hrvatskemu narodu. Vendar pa taka izjava zgubi na resnosti, če se upošteva samo dejstvo, da je HRSS edina hrvatska stranka, ki je pri zadnjih volitvah dobila zaupanje hrvatskega naroda, da je zbranih v njenih vrstah nad 90 odstot Hrvatov. Inozemstvo je ugled edinega voditelja hrvatskega ljudstva in njegove stranke identificiralo s hrvatskim narodom in tako bo tolmačilo najnovejši izbruh Pribičevićevega besnenja. Da bi Hrvatje preko noči spremenili svoje mišljenje, je nemogoče.

Pisanje angleških in francoskih ilstov o tej stvari je bilo zadnje dni dovolj jasno. Predstavniki nasilja in korupcije bi morali s tem v prvi vrsti računati. Po prihodu PP režima je bil vsakdo na jasnem, da bo ta izvajal dosledno svojo politiko. Posamezni kričeči dogodki sedaj v tem, sedaj v onem kotu domovine so bili predznaki splošne ofenzive kapitalistično PP reakcije. Vsakomur je bilo jasno, da bodo ti navali na temeljne pravice državljanov tem hujši in besnejši, čimbolj se bomo bližali volitvam. Boljševiška nevarnost in boljševiški prevrat, ki ga napovedujejo režimovci za konec januarja pred volitvami, sta bila za vsakega poznavalca »Stimmungsmacherjev« najboljša znaka, da bo koncem januarja le teror najhujši.

Kar se tče Belgrada, je mirno sprejel razglas zloglasne obznane. Niti besedice odobravanja, tako da so se režimovci morali sramovati in niso mogli odobravati tega akta. Javnost je prepričana, da očetje obznane nimajo nobenih dokazov, ki bi držali in zato so odlašali in odlašali in poskusili na ta način rešiti svoj ugled pri volitvah. Vsi krogi soglašajo v kritiki te obznane in opozarjajo na usodo fašizma. Voditelji opozicije so dobro vedeli, da bodo šli Pribičević, Žerjav in njima sorodne prodane duše preko mej, zato so na svojim zadnjem sestanku razpravljali o protiukrepih opozicije. Njihovi ukrepi so tajni, vendar so take vrste, da je vsako iznenadenje izključeno in da bodo napori PP režima ostali brez uspeha.

BESEDILO OBZNANE.

Belgrad, 2. januarja. (Izv.) V noči od starega leta na novo leto je minister za notranje zadeve Boža Maksimović poklical k sebi zastopnike tiska in jim dal na razpolago objavo, s katero vlada razpušča HRSS.

Objava se glasi:

»Čast mi je poročati ministrskemu svetu:

1. HRSS se je z delovanjem svojega predsednika in z delovanjem ostalega svojega vodstva izjavila za tujo protidržavno komunistično propagando tako glede ciljev kakor tudi glede metod.

Predsednik HRSS se je mudil s svojim tajnikom Košutićem dalje časa v inozemstvu in uganjal prepovedano propagando. Odšel je tudi v Moskvo in prijavil pristop svoje stranke v Kmečko internacionalo, čeprav je dobro vedel, da so Kmečko internacionalo ustvarili in organizirali komunisti. On sam je takrat v Moskvi dajal svoje znane intervjuje, ki so bili večkrat natisnjeni v listih. V nekem takem intervjuju je še posebej naglašal, »da je Kmečko internacionalo zamislil Lenin, da ji je Zinovjev začrtal njene smernice in da ji predseduje Smirnov, ki so znani kot glavni zastopniki komunizma. Na podlagi sklepa in pooblastila skupne seje narodnih poslancev HRSS od 1. maja leta 1924, ki so odobrili korak predsednika in vstop stranke v Kmečko internacionalo, je HRSS vstopila in bila tudi formalno sprejeta v Kmečko internacionalo dne 24. junija leta 1924.

Iz resolucij letošnjega kongresa komunistične internacionale ima Kmečka internacionala isti program in iste cilje kakor komunistična internacionala. Zato je naročil kongres vsem komunističnim strankam, da morajo stati v najtesnejši zvezi z vsemi onimi organizacijami, ki so vstopile v Kmečko internacionalo, ker so njihovi cilji isti in bodo v svrho skupne akcije. Oni bodo skupno ustanovili kmečko-delavske bloke, nato kmečke sovjete na deželi in delavske sovjete po mestih.

HRSS in njeni zastopniki se niso samo zavzemali za svoj obstoj v Kmečki internacionali, ampak so na proteste proti takemu držanju zagovarjali Kmečko oziroma komunistično internacionalo v časopisih in z živo besedo v številnih slučajih.

2. Na ta način so si postavili protidržavne, komunistične cilje in prevzeli nase gotove obveznosti do Kmečke ozir. do komunistične internacionale. HRSS je začela sodelovati s komunistično stranko, ki je v naši kraljevini prepovedana, in pa z »Nezavisno Radničko Partijo Jugoslavije«, ki je po odloku ministrskega sveta Pov. št. KR 786 od 2. julija leta 1924 ravno tako prepovedana. Glavni odbor NRPJ (Neodvisne delavske stranke Jugoslavije), v katerem je nastal razkol zaradi vprašanja sodelovanja s HRSS, je 10. dec. 1924 naslovil na organizacije in na člane svoje stranke tajno pismo, kjer pravi o svojih sodrugih, ki so nasprotnega mišljenja, sledeče:

»Med člani opozicije, ki so se najodločnejše borili proti vsem predlogom, kar jih je bilo stavljenih in sprejetih, da se jasno določijo strankine politične smernice in spravijo v popoln sklad s politiko mednarodne proletarske levice, so nekateri s posebno odločnostjo nastopali proti predlogom HRSS za sestavo delavsko-kmečkega bloka.«

Iz tega pisma je razvidna popolna solidarnost teženj obeh komunističnih internacional, kmečke in delavske, v naši kraljevini.

Z ozirom na svoje zveze s komunistično internacionalo je predsednik HRSS na seji poslancev svoje stranke dne 23. oktobra 1924 v Zagrebu izjavil:

»Sovjetska vlada mi je na usta Čičerina obljubila svojo pomoč, če bomo ogroženi.« V istem protidržavnem cilju je tudi podpredsednik stranke dr. Maček tajno in ponoči odpotoval na Dunaj k sovjetskemu poslaniku. Tajno je odpotoval na Dunaj in se tajno mudil na sovjetskem poslaništvu tudi tajnik strankinega predsednika Košutić dne 2. oktobra 1924. To je dokaz, da je bilo delovanje vodstva HRSS odvisno od tujih vplivov.

3. Tudi s takozvano notranjo makedonsko revolucionarno organizacijo na Bolgarskem in njenim zastopnikom Todorom Aleksandrovom je HRSS preko svojega predsednika stala v zvezi, da nasilno odcepi Južno Srbijo od naše kraljevine. To dokazuje pismo Todora Aleksandrova z dne 6. oktobra 1922. Stvar je tudi predsednik HRSS sam priznal na svojem sestanku z Daskalovom na Dunaju dne 5. oktobra 1923. Svoje zveze s Todorom Aleksandrovom je priznal predsednik HRSS tudi v svojem članku »Todor Aleksandrov in HRSS,« ki je izšel v reviji »Balkanska Federacija« št. 23 dne 15. avgusta 1924. V tem članku je predsednik HRSS izjavil, da svojo zvezo z Aleksandrovom prekinja, ker je Todor Aleksandrov zavzel napram ruskim sovjetom neprijazno stališče. Kmalu po objavi tega članka je Aleksandrov umrl.

4. Na Dunaju izhaja list »Balkanska federacija«. Glavni cilj tega lista je nasilna odcepitev Južne Srbije od naše kraljevine. Sotrudniki tega lista so bili tudi predsednik HRSS in posamezni poslanci HRSS, ki so na ta način pomagali našim sovražnikom.

To delovanje vodstva HRSS so odobravali vsi zastopniki HRSS, ker javnosti ni nič znanega, da bi bili kdaj svojemu vodstvu nasprotovali.

5. HRSS je vodila sistematično organizirano propagando, da bi vojake odvrnila od izpolnjevanja njihove dolžnosti. Za predsednika HRSS je ugotovljenih cela vrsta slučajev take propagande, ki jih stranka ni nikdar tajila.

Vodstvo HRSS je dalje vodilo propagando proti obstoju armade sploh. Tozadevne izjave je podajal predsednik HRSS na shodih in v tisku in je trdil celo, da je armada nepotrebna, in da je vse razbojništvo, kar je v uniformi.

Na podlagi navedenih dejstev je vodstvo HRSS kot skupina zagrešilo zločine v smislu čl. 1, 2, 4 in 5 zakona o zaščiti države, ker je bilo solidarno s komunistično propagando in je stalo v zvezi s tujimi, naši državi sovražnimi organizacijami.

Prepričan, da delam na korist celokupne države, zlasti pa za koristi hrvatskega naroda, čegar varnost in srečo je vodstvo HRSS s svojim delovanjem ogrožalo, predlagam ministrskemu svetu:

1. Takojšen razpust HRSS, ker je sestavni del komunistične internacionale;

2. prepoved vseh shodov in sestankov in sploh vsakega delovanja stranke, dalje prepoved izdajanja njenih knjig in listov;

3. uporabo člena 18 zakona o zaščiti države proti HRSS;

4. zaplembo vseh arhivov, publikacij in korespondence HRSS in

5. kazensko postopanje proti vodstvu HRSS.«

Ta predlog ministra notranjih zadev je vlada odobrila na seji dne 23. decembra 1924. Izvajati ga je začela 1. januarja leta 1925.

Hišne preiskave pri hrvatskih voditeljih in aretacije radićevcev.

Zagreb, 2. jan. (Izv.) Velik del zagrebške policije je preteklo noč zasedel Hrvatski seljački dom in izvršil hišno preiskavo. Okrog 20 detektivov in mnogo policijskih uradnikov je preiskalo Radićevo stanovanje, Zadružno banko in ostala zasebna stanovanja. V Radićevem stanovanju so preiskovali do pol 2 popoldne. Ob 11 se je raznesla vest, da je Radić v Hrvatskem seljačkem domu. Policija, ki se je ob 12 vrnila iz Seljačkega doma, je izjavila, da Radića ni našla. V Hrvatski seljački dom ni bilo nikomur dovoljeno ne vstopiti, ne oditi iz njega. Ob pol 7. uri zjutraj je bila hišna preiskava pri dr. Krnjeviću, nato pri dr. Mačku. Pri dr. Krnjeviću je policija zaplenila vso korespondenco tako domačo kakor inozemsko. Pri preiskavi niso ničesar našli. Krnjevića so aretirali in odvedli na policijo. Po aretaciji dr. Krnjevića se je raznesla vest, da se nahaja dr. Stjepan Radić v Prpićevi palači v maskirani sobici. Policija ga ni mogla najti. Hišne preiskave so bile tudi pri dr. Pernarju in dr. Basaričku. Vendar teh dveh niso zaprli. Okrog 3. ure zjutraj so pripeljali iz Dugega sela Predavca, katerega so tam aretirali. Predavčevo hišo so hoteli neznani zlikovci zažgati.

Zagreb, 2. jan. (Izv.) Razen hišnih preiskav v Prpićevi palači, Radićevi »Slavenski knjižari«, Zadružni banki in drugod je policija izvršila hišno preiskavo v prostorih Hrvatske zajednice. Dalje pri dr. Lorkoviću, pri dr. Bazali in pri Srkulju in sicer zjutraj okrog 6. ure. Pri Bazali je policija preiskala stanovanje, ker je menila, da se nahajajo pri njem razni dokumenti o III. internacionali; pri dr. Srkulju pa z motivacijo, da deluje dr. Srkulj proti obstoječemu pravnemu redu. Policija ni nikjer nič našla.

KAJ JE POLICIJA NAŠLA.

Zagreb, 2. jan. (Izv.) Vaš dopisnik se je razgovarjal z službujočimi policijskimi uradniki, ki so mu izjavili, da je policija pri hišni preiskavi zaplenila vso korespondenco, arhive in drugo. Popoldne ob 6. da se je pričelo čitanje korespondence, zasliševanje aretiranih pa se je preložilo na jutri. Radića da niso našli, pač pa da so mu na sledu. Zvečer je policija pregledovala Radićevo korespondenco z Moskvo in Londonom. Pri dr. Lorkoviću so našli pisma Aleksandra Todorova za Radića. Policija je izjavila, da se Radić nahaja v Zagrebu in da je izdana za njim tiralica. O izidu zasliševanja in pregledovanja korespondence bo izdala komunike. Aretiranci so proti aretaciji energično protestirali in se sklicevali na imuniteto. Dovoljeno jim je, sprejemati hrano od domačih.

Zagreb, 2. jan. (Izv.) V Budivščini pri Zlatarju je bil aretiran brat Avgusta Košutića Stjepan Košutić. Bil je prepeljan v Zagreb.

OGORČENJE V ZAGREBU.

Zagreb, 2. jan. (Izv.) V Zagrebu je radi aretacije vodstva HRSS nastalo veliko ogorčenje. Ostro se obsoja sedaj režim, ki tako nastopa. Zlasti se s prezirom govori o dr. Šurminu in dr Drinkoviću, ki sta podpisala obznano.

Ostra obsodba obznane proti HRSS.

Belgrad, 2. jan. (Izv.) Demokratski glavni odbor je imel sejo, na kateri je izdal sledeč komunike:

V razgovoru o političnem položaju, katerega je ustvaril poslednji akt današnje vlade z obznano in njeno uporabo na HRSS, je glavni odbor demokratske stranke na seji 2. januarja 1925 ugotovil: Za obznano od 23. dec. 1924 ni osnove niti v ustavi niti v zakonih in je z ozirom na to groba nezakonitost proti celi politični organizaciji. HRSS ni niti po svojih političnih niti gospodarskih načelih taka, da bi se mogla identificirati z boljševizmom, ker jo sestavlja 98% kmetov. Z nacionalnega stališča pa predstavlja obznana rušenje državne celote in narodnega edinstva. Motivi in dokazi obznane so popolnoma neresnični. Ves materijal v obznani je bil v vladnih rokah že maja 1924. Tedaj ne samo, da vlada ni ničesar podvzela proti članom HRSS, temveč je overovila vse še neoverovljene poslanske mandate, čeprav je HRSS že 1. maja odobrila vodstvu sklep, da vstopi v kmetsko internacionalo. Z ozirom na to spada vladna akcija med one politične manevre, ki so namenjeni izključno za to, da se dobi med ljudstvom večina tudi takrat, kadar je vlada nima. Sploh pa od neustavne in neparlamentarne vlade kaj drugega pričakovati ni, kakor neustavnega gaženja zakonov. Za tako delovanje ne bodo svoj čas odgovarjali samo njegovi neposredni tvorci, ampak tudi tisti, ki bodo pomagali izvrševati vladne ukrepe.

RAZBURJENJE RADI ARETACIJE PODPREDSEDNIKA NARODNE SKUPŠČINE.

Belgrad, 2. januarja. (Izv.) Belgrajski listi ne prinašajo nobenih komentarjev k najnovejši vladni obznani. Edino »Reč« poroča, da so se našli dokumenti in take podobne stvari pri aretiranih Radićevih poslancih. — Veliko razburjenje je v tukajšnjih krogih povzročila vest, da je aretiran prvi podpredsednik narodne skupščine dr. Vladimir Maček.

RAZŽALJENI »HRVATSKI MINISTER«.

Belgrad, 2. jan. (Izv.) Med podpisniki obznane so dr. Šurmin, dr. Drinković in dr. Žerjav. Belgrajska javnost je posebno ogročena na Drinkovića in Šurmina in ju soglasno obsoja. Z Drinkovićem se je pripetil zanimiv slučaj, ki kaže, kako imata strah in slaba vest hude oči. V hotelu »Excelsior« je srečal dr. Drinkovića nek star znanec upokojen uradnik Ferdinand Čurilović iz Vinkovcev in ga z gnusom vprašal, zakaj je podpisal obznano, ker je s tem izdal svoj narod. Drinković je prišel kričati in je celo potegnil revolver in pričel kričati, da je Čurilović atentator. Policija je takoj intervenirala in na Drinkovićevo zahtevo Čurilovića aretirala. Čurilović je bil obsojen na tri dni zapora radi nadlegovanja ministra Drinkovića.

Fašizem obnavlja teroristično akcijo proti opoziciji.

REŽIM IN FAŠIZEM V PROTINAVALU.

Rim, 2. jan. Po objavi Rossijeve spomenice ni preostajalo Mussoliniju nič drugega, da ali kapitulira in odstopi ali pa končno uvede tolikokrat obetani drugi fašistovski val in skuša rešiti sebe in fašizem vsaj začasno z očitim nasiljem. Mussolini se je odločil za poslednje. To je storil tem preje, ker je za ostalo deželo itak mrtev mož, a fašizem ga bo vsekakor držal vsaj tako dolgo, dokler bo on držal njega. V sedanjem trenotku fašizmu ne gre več za oblast samo na sebi, ampak predvsem za to, da iztrga svoje ljudi z Mussolinijem na čelu roki pravice, ki pod silnim pritiskom opozicije in ostalega javnega mnenja sega po njih. Pričakovati je, da porabi Mussolini prvo ugodno priliko, da proglasi splošno amnestijo. Drugače je pa vsako prorokovanje, kako se bodo razvijali dogodki, brezplodno. Toliko je gotovo, da si z novim nasiljem Mussolini ne bo pridobil nazaj niti starih prijateljev, kamoli da bi omajal aventinsko opozicijo. Pač pa se mu utegne razbiti še dosedanja parlamentarna večina. V tem pogledu utegne prinesti že jutrišnja seja zbornice poslancev zanimivih razjasnitev.

VLADA OSTANE. — ODREDBE PROTI OPOZICIJI.

Rim, 2. jan. Predzadnji dan minolega leta, ko je vse od trenotka do trenotka pričakovalo naznanila, da vlada odstopi ali da demisijonirata vsaj oba liberalna ministra, se je raznesla vest, da je bil nenadoma sklican ministrski svet, ki je bil napovedan šele za dan 2. jan. Navzoči so bili razen dveh obolelih ministrov vsi ostali člani kabineta. Mussolini, ki si je bil že tekom dopoldne zagotovil soglasnost ministrov, je opozoril na veliko moralno škodo in na težke gospodarske posledice, ki nastajajo deželi vsled zadnje kampanje opozicije. Naglasil je, da ima vlada dolžnost, da nastopi proti tej kampanji z vsemi sredstvi in pokaže, da je edina in močna. Kakor naglaša uradni komunike, je ministrski svet nato soglasno sklenil, da se uporabijo vse potrebne odredbe v varstvo »moralnih in materialnih interesov dežele«. Med temi odredbami je bila predvsem okrožnica prefektom, ki jim nalaga, da naj z vso strogostjo izvajajo zakonski odlok o tisku (s sekvestri in podobnimi nasilnimi ukrepi). Potem je ministrski svet sklenil, da bo parlament takoj za volivno reformo razpravljal o tiskovnem zakonu. Končno so odobrili obsežne osebne izpremembe na prefekturah. Dosedanji rimski prefekt dr. Zoccoletti je prestavljen v Neapolj, na njegovo mesto v Rim pa pride dosedanji prefekt v Benetkah dr. Pesce. Za prefekta v Vidmu je imenovan dosedanji prefekt v Paviji dr. Ricci.

KONFISKACIJE IN HIŠNE PREISKAVE.

Rim, 2. jan. Oblasti so začele na celi črti izvajati pritisk na časopisje in opozicijo sploh. Zadnji dan minolega leta so bili zaplenjeni v Rimu, Milanu in Turinu domalega vsi opozicionalni listi. Policija je izvršila hišne preiskave pri vseh osebah, ki so v kaki zvezi z objavo protifašistovskih dokumentov: pri posl. Misuriju, G. Calza-Biniju in Schiff-Giorginiju v Rimu, v pisarnah odvetnikov Vigorellija in Gambarotte v Milanu, v stanovanjih raznih pristašev »Svobodne Italije« v Bologni in Veroni.

NOVA FAŠISTOVSKA TERORISTIČNA AKCIJA.

Rim, 2. jan. Istočasno z vladnim nastopom proti opoziciji je uvedla tudi fašistovska stranka novo teroristično akcijo proti nasprotnikom, da tako podpre vlado in splaši opozicijo. Dne 30. dec. so se vršili po mnogih mestih Italije veliki demonstrativni nastopi fašistovskih organizacij, pri čemer so se pripetila posebno v Firencah težka nasilja. Značilno je, da so se mogla vršiti taka nasilja pri belem dnevu kljub močnim orožniškim in vojaškim četam, ki so bile na razpolago. Tudi niso nikogar aretirali.

Cremonska fašistovska zveza, ki jo vodi znani Farinacci, je na svojem zborovanju sprejela sklep, v katerem zagotavlja Mussoliniju svojo brezpogojno udanost in svoje hrepenenje po pozivu na nov pohod; dalje izjavlja svojo solidarnost z vsemi fašisti, proti katerim je naperjena ost opozicije in poziva vlado naj z vsemi sredstvi nastopi proti opozicionalnemu bloku. Končno pozivlja vlado, da naj nemudoma pospeši amnestijo za vse zločine, ki so jih izvršili fašisti v »narodne svrhe«.

Farinacci sam je vrhu tega v svojem listu »Cremona Nuova« objavil daljšo notico, v kateri se sklicuje na vrnitev iz Francije izgnanih italijanskih komunistov, ki da ustvarjajo novo nevarnost v deželi. Fašisti morajo zato zopet izpod prahu izkopati svoje gorjače.

»Idea Nazionale« piše v uvodniku, da bi bila sodna revizija fašizma kruta, neznosna krivica, ki bi vrgla Italijo v strahoten kaos.

VELIKA FAŠISTOVSKA NASILJA V FIRENCAH.

Firenze, 2. jan. V noči od 30. na 31. dec. se je tu vršilo zborovanje fašistovskega vodstva. Za popoldne naslednjega dne so bili pozvani vsi fašisti, da se v črnih srajcah zbero na trgu Sant Maaria Novella. Oblast je shod najprej prepovedala, nato ga pa očividno na višji pritisk dovolila. Tekom dneva so trumoma prihajali fašisti z vlaki, kamijoni, kolesi in peš. Na trgu se je zbralo tudi mnogo fašistovskih poslancev. Uredil se je sprevod z godbami in zastavami. Po vseh cestah so tvorili karabinjerji in vojaške čete špalir. Ko je sprevod šel mimo tiskarne, v kateri izhaja opozicionalni »Nuovo Giornale«, so fašisti navalili na poslopje in vdrli vanj. Uredniško osobje in delavstvo se je v begu rešilo preko strehe. Fašisti so na to vso opravo

---

Boleslaw Prus:

Na počitnicah.

(Iz poljščine prestavil Vinko.)

Zvečer, kot navadno, je prišel k meni moj šolski tovariš. Stanovala sva oba na selu, nekaj vrst drug od drugega in sva se skoro vsak dan videla. To je bil krasen blondinec, čigar mile oči so zmešale marsikatero žensko. Mene je privabil njegov nekaljeni mir in trezno mišljenje.

Ta dan sem pa videl, da mu je nekaj; gledal je v tla in se mrzlično udarjal s palčico po nogah. Nisem smatral za umestno, da ga vprašam za povod njegove očividne zmedenosti, pa je on sam začel.

»Veš,« je rekel, »danes sem imel neumen slučaj.«

Začudil sem se; bilo je nekaj čudnega, da bi se dogodil »neumen slučaj« človeku, ki zna tako sam sebe vladati.

»Imeli smo,« je govoril dalje, »danes zjutraj v vasi ogenj. Zgorela je koliba«...

»In si ti morda skočil v ogenj?« sem ga prekinil malo porogljivo.

Skomizgnil je z rameni in zdelo se mi je, da je lahno zardel; ali pa mu je padel na lice blesk zahajajočega solnca.

»Užgala se je,« je nadaljeval nemoteno, »konoplja pod streho kmeta in nekaj minut nato streha. Čital sem ravno zanimiv oddelek Saya, ko sem pa videl črne oblake dima in plamen, me je obvladala taka filisterska radovednost, da sem šel gledat. Ljudje so bili na delu, in sem opazil le nekaj oseb: dve ženici, ki sta jadikovali nad nesrečno organistinjo, ki je s podobico sv. Florijana blagoslavljala požar in kmeta, ki je premišljeval in držal z obema rokama prazen kebel. Zvedel sem od njih, da je koča zaklenjena, ker je odšel gospodar s svojo ženo na polje.

»To je naš način zidanja!« sem pomislil. »Hiša gori, kot bi jo s smodnikom napolnil.«

In res, v teku nekaj minut je bila cela streha v plamenu; dim je silil v oči, ogenj je pa tako močno žarel, da sem se iz strahu za obleko, moral umakniti par korakov nazaj.«

Medtem je priteklo več ljudi s kavlji, sekirami in vodo; eni so začeli podirati plot, kateremu ni nič grozilo, drugi so zlivali vodo iz škafov na tak način, da sploh ni prišla do ognja, marveč je do kože namočila okoli stoječe in eno ženico so celo podrli na tla. Nobene opazke nisem napravil, ker sem vedel, da ni nobene nevarnosti za druge stavbe; koče pa itak ni bilo mogoče rešiti.

Naenkrat krikne nekdo: »Tam je dete, mali Stanko!« »Kje?« so vpraševali. »V koči, spi v nečkah pod oknom. Daj, naj kdo razbije šipo in še boš živega potegnil ven.«

Nihče se ne gane. Slama na strehi je že zgorela, šperovci so pa tako žareli, kot razbeljena žica.

Pravim, ko sem to zaslišal, se mi je nenavadno zdrznilo srce.

»Ako ne gre nihče,« sem si mislil, »bom šel pa jaz. Da rešim dečka, zadošča pol minute. Časa dosti, a — kakšna peklenska vročina!«

»No, zgenite se vendar!« so kričale ženske. »O vi, pasje duše, niste vredni, da nosite hlače!« — »Pa pojdi sama v ogenj, ko si tako modra!« je zasrknil kdo iz množice. »Tam je gotova smrt, dete pa je slabotno, kot piščе, pa itak več ne živi«...

»Lepo!« — sem pomislil, »nihče ne gre, jaz pa še omahujem. Kaj še,« mi je narekoval razum, »čemu bi se podajal v nevarnost? Kaj jaz vem, kje leži deček? Morda je padel iz neček?«

Tramovje je bilo že vse ožgano in zamolklo so začeli padati.

»Končno se bo treba le odločiti,« sem mislil, »vsaka sekunda je dragocena. Deček se tudi ne sme sežgati kot črv.« — »Toda če ne živi več?« je bil zopet pomislek: v takem slučaju zopet škoda obleke«...

Od daleč se je začul strašen ženski krik: »Rešite dečka!« — »Držite jo!« so odgovorili. »Skočila bi v ogenj in poginila.«

Začul sem za seboj neko prerivanje in isti krik:

»Pustite!... to je moj otrok!... to je moj otrok!«... »Potegni jo nazaj!« so odgovorili.

Nisem mogel vzdržati in vrgel sem se naprej. Ovil me je ogenj, dim, streha je zaškripala, kot bi se podirala, in z dimnika je padala opeka. Začutil sem, da mi tlijo lasje in — umaknil sem se nejevoljen: »Kako neumen sentimentalizem!« sem pomislil — radi peščice človeških ostankov napraviti iz sebe strašilo? Potem pa še poreko, da sem hotel po ceni postati junak!«

Tedaj me je sunila neka mlada dekle, ki je tekla proti koči. Zaslišal sem žvenket razbitih šip in ko je nagel veter odvrnil oblak dima, sem jo zagledal v oknu silno nagnjeno v izbo, da so se videle njene neumite noge.

»Kaj delaš, blaznica?« sem kriknil, »tam je že mrlič, ne pa otrok!« »Jana, pojdi sem!« so klicali iz množice.

Strop se je zrušil in iskre so siknile do neba. Deklina je izginila v dimu, meni pa se je stemnilo pred očmi.

»Ja na!« se je oglasil žalosten glas.

»Takoj! takoj!« je odgovorila deklica in tekla okrog mene nazaj.

S težavo je dvignila v roki dečka, ki se je zbudil in neznansko vreščal.

»Deček torej živi?« sem vprašal.

»Popolnoma zdrav.«

»A deklica, ali je to njegova sestra?«

»Kaj še! popolnoma tuja; celo služi pri drugem gospodarju in je stara komaj petnajst let.«

»In se ji ni ničesar zgodilo?«

»Ožgala si je robec in malo las. Ko sem šel tu, je strgala pred kočo krompir in si nekaj pela. Hotel sem ji izraziti svoje priznanje, a prišlo mi je hitro na misel. njej divji ogenj in moje razsodno vedenje pred tujo nesrečo in... tako sram me je bilo, da ji nisem mogel niti besedice izustiti. Mi pa taki!... je pristavil in začel s palico mahati po plevelu kraj ceste.

Na nebu so se začele javljati zvezde in hladen veter je začel iz mlake prinašati žabje kvakanje in glasove poslavljajočih se vodnih ptičev. Navadno sva ta čas oba delala načrte za prihodnost, danes pa ni nobeden odprl ust. Zdelo se mi je, da vse okrog naju vpije:

»Vi pa taki!«...

in stroje deloma poškodovali deloma popolnoma uničili, zmetali na cesto in končno na več mestih zanetili požar. Požarna bramba, ki je hitela na lice mesta, so fašisti zadržali in je niso pustili dalje.

Ko so fašisti dovršili opustošenje v tiskarni »N. G.«, so odšli na sedež prostozidarske lože in vse prostore istotako opustošili. Potem so opustošili društvene prostore raznih organizacij, pisarne bivšega socialističnega posl. Torghettija, odvetnika Cavacottija in odvetnika Corradinija (liberalca) ter sedež neodvisnih kombatentov.

Druge skupine fašistov so opetovano navalile na sodne zapore, a so bile odbite. Fašistovskega disidenta Amedeja so fašisti težko pretepli ter težko poškodovali tudi njegovo mater in sestro, ki sta mu bili prihiteli na pomoč.

Vsega je iskalo zdravniške pomoči do deset ranjenih oseb. Aretacij ni bilo.

Začasa izgredov se je vse prebivalstvo v strahu poskrilo po hišah, trgovci so hiteli zapirati svoje lokale. S puškami oboroženi fašisti so hodili po mestu in vse strahovali. Kasneje so ulico Faenze, kjer je tiskarna »N. G.«, blokirale vojaške čete peš in na konjih ter orožništvo.

POŽAR NA KOLODVORU V FIRENZAH.

Firenze, 2. jan. Včeraj ponoči je nastal v glavnih skladiščih na postaji Porta a Prato, kjer so shranjene brzojavne in telefonske potrebščine za vse italijanske železnice, silen požar. Kljub prizadevanju gasilcev in vojaštva je ogenj trajal vso noč. Škoda znaša mnogo milijonov.

MUSSOLINI DANES GOVORI.

Rim, 2. januarja. (Izv.) Na današnji seji parlamenta bo govoril Mussolini o novem položaju. Izjavil bo, da vlada ne bo trpela, da bi ulica posegala v njeno delo.

CENZURA V ITALIJI.

Rim, 2. jan. (Izv.) Državna oblast nadaljuje z ustavljanjem opozicionalnih listov. Turinska »Štampa« piše, da bi bilo najbolje, če bi vsi opozicijonalni listi prostovoljno nehali izhajati, dokler se ne vzpostavi svoboda tiska.

FONTI PREKLICUJE.

Rim, 2. jan. Milični poveljnik v Perugiji Agostini je dobil od bivšega arditskega poročnika Fontija izjavo, v kateri preklicuje navedbe v svoji pravkar objavljeni spomenici kot neresnične. Pravi, da je spisal spomenico zato, da bi zanjo od opozicije prejel denarja.

GIUNTA NI POBEGNIL V EGIPT.

Trst, 2. jan. »Piccolo« poroča iz zanesljivega vira, da je vest o begu posl. Giunte neresnična. V Egipt je odpotovala le Giuntova sestra, žena ravnatelja podružnice Italij. trgovske banke v Aleksandriji, Piperna.

LATINŠČINA IN LAŠČINA V DALMACIJI

Rim, 2. jan. (Izv.) Senator in vseučiliški profesor Pulle je interpeliral Mussolinija zaradi odprave latinskega in laškega jezika iz šol v Dalmaciji. Interpelant ugotavlja, da je to proti duhu med Italijo in Jugoslavijo sklenjenih pogodb.

KONFERENCA FINANČNIH MINISTROV ZAVEZNIŠKIH DRŽAV.

Pariz, 2. jan. (Izv.) Konferenca finančnih ministrov zavezniških držav se ne vrši 6., marveč 7. januarja.

IZ FRANCOSKEGA PARLAMENTA.

Pariz, 2. jan. (Izv.) Parlament je odgoden do 13. januarja. Senat je odobril predloge za zvišanje uradniških plač in pa sporazum med francosko državno banko in finančnim ministrstvom glede porabe dolarskega posojila.

IZVOZNA PREPOVED IZ ROMUNIJE.

Bukarešta, 2. jan. (Izv.) Ministrski svet je na svoji današnji seji sklenil, da prepove izvoz žita in vseh žitnih proizvodov.

ŠPANCI V MAROKU.

Madrid, 2. jan. (Izv.) General Gamaz je izjavil, da se španska armada v Maroku reorganizira. Sovražniki že dalje časa mirujejo, kar dá sklepati na njihovo utrujenost.

TEPEN PISATELJ.

Pariz, 2. jan. (Izv.) Španskega pisatelja Carekera, ki je napisal knjigo proti Ibanezu, znanemu nasprotniku španskega kralja, so neznani ljudje na cesti napadli in ga pretepli.

BRANTINGOVA BOLEZEN.

Stockholm, 2. jan. (Izv.) Brantingu se je obrnilo na bolje.

PONESREČENA ARETACIJA ROPARJEV

Bukarešta, 2. jan. (Izv.) V okolici Pitesta se je dvema orožnikoma posrečilo, da vjameta slovitega roparskega poglavarja Munteanu z dvema njegovima tovarišema. Orožnika pa sta pozabila roparje preiskati. Med potjo so roparji potegnili revolverje ter enega orožnika ustrelili, drugega pa ranili. Nato so roparji ušli.

Punicus:

Oktober in november leta 1902 in 1924.

Belgrajski listi iz opozicijskega bloka pa tudi »nestrankarska«, a režim več ali manj očito podpirajoča »Politika« so pred nedavnim objavljali cele članke iz novejše srbske zgodovine, spominjajoč s posebnim poudarkom zlasti na dogodke pod ministrstvom generala Cincar-Markovića leta 1902/3. Baje to spominjanje sedanjemu PPŽ režimu ni bilo nič kaj všeč, zato da je prišel mig od zgoraj, naj se z zgodovinskimi namigavanji in opozorili preneha. Dogodki, ki smo jim bili preteklo leto priča in pa dogodki, ki se šele pripravljajo v dosego gotovega določenega volivnega efekta, pa prav silijo, da se ozremo v srbsko preteklost in iz nje dobimo dober pouk za komaj pretekle in bližnje bodoče dni.

Pred ministrstvom generala Cincar-Markovića je prišlo na krmilo 6. oktobra 1902 kratkotrajno ministrstvo »sporazuma« med radikali in naprednjaki pod predsedstvom P. Velimirovića. Ta vlada je bila sestavljena, ko sta bila skupščina in senat na počitnicah. Bila je enako prehodna kot letoš. Davidovićeva vlada v diktatorsko nasilni režim. Dne 6. nov. 1902 je došla vlada generala Cincar-Markovića, kakor si jo je kralj Aleksander želel. Dne 7. nov. je nova vlada Nar. skupščino poslala domov na dopust »za dva meseca«, a se je že takoj takrat ob objavi vedelo, da se ne bo več sestala. 17. nov. je v »Dnevniku«, v napoluradnem glasilu »Fuzije« in njenih vlad izšel članek »Naša poslovilna beseda«, v katerem je stala razlaga o uspehih ter težavah »sporazumne« politike strank, češ: »Politika sporazuma je torej prekinjena, nima niti svoje vlade niti ni zbrano narodno predstavništvo. Vendar pa sedaj, ko prenehava »Dnevnik« kot organ politike sporazuma in prinaša svojo zadnjo besedo, si ne moremo, da ne bi izjavili svoje obžalovanje, da se ni mogla obdržati. Polagoma bi se bil iz takega ustvaril boljši položaj in bi nadaljnje delo v tej smeri vplivalo na osnovanje povsem krepkega ustavnega življenja v Srbiji, a postavljanje življenja na zelo široko in zaupljivo osnovo bilo bi dovršeno delo, — delo, na katero sta obe strani stavili velike nade.«

Te besede spominjajo na slovo Davidovićeve vlade in proglas opozicijskega bloka novembra letošnjega leta. V bistvu isti pojavi v mali Srbiji l. 1902. kot v Jugoslaviji l. 1924. Samo da je tedaj bil kralj Aleksander glavni politični činitelj, dočim v Jugoslaviji 1924 koalicija PP opirajoča se na gotove generalske kroge. Živanović pripominja ob dejstvu, da se je prekinil mirni, sporazumni razvoj političnih razmer, s kratko pripombo: »V vsakem slučaju prehaja politični razvoj v Srbiji od tega trenutka kolikor v novo toliko v usodno fazo.«

Prav isto je jugoslovanska javnost občutila in izrekla ob nastopu PPŽ režima v letošnjem novembru.

Živanović pa riše razvoj dalje doslovno (Polit. istor. Srbije, IV., str. 281 sl.):

»Vlada generala Cincar-Markovića je čutila potrebo, da se predstavi javnosti po eni strani z delom potom novih ukazov, po drugi pa tudi s formalnim programom. Odgodivši takoj po svojem nastopu narodno predstavništvo, s katerim umljivo ni mogla delati, je vlada žela ali točneje povedano: Kralj je takoj hotel, da od te strani dobi proste roke in pripravi torišče za svoje delo, ki naj bi onemogočilo povrnitev narodnega predstavništva v dosedanji sestavi — z radikalno večino v obeh domih.

Polnih 15 dni po svojem nastopu je vlada molčala in ni dala od sebe nobenega znaka. Očividno se je nekaj pripravljalo in nameravalo, kakšni naj bi bili prvi njeni koraki. —

Izogibanje min. predsednika, da bi se direktno mešal v posebne posle, zvezane z osebno odgovornostjo, vidi se tudi v tem, da ni prevzel nobenega portfelja. Sicer pa ni bil Cincar-Marković, osebno vzet, človek slabih nagnenj niti pripravljen za skrajne nastope. Nasprotno je on stremel za pomirjanjem vseh skrajnosti, da bi odvrnil krivice, ki jih je često hotela kraljeva samovolja.

Zanj bi se pa moglo reči, da je bil neke vrste zakulisnega ministra. On ni maral, da bi se pojavljal v celoti na pozornici, ker ni bil gotov, da uspe, in se plašil pred javnim nezadovoljstvom in neuspehom. Ali z enim vprašanjem pa je le moral priti do jasnosti: da je njegov prihod na vlado imel v prvi vrsti pomeniti pobijanje radikalizma, zlasti onega novega, ki ga je predstavljala »samostalna« frakcija radikalne stranke, pred katero je imel kralj Aleksander velik strah, dasi brez razloga, pozabljajoč, da je bila radikalna stranka prav tedaj neodoljiva, ko je bila složna, kar pa sedaj ni bil tak slučaj, dasi tudi starejše in veliko krilo radikalov, ki je bilo v »fuziji«, ni imelo razumljivo nikakega razloga, da bi bilo zadovoljno s takim koncem.

Poleg tega negativnega cilja je imel Cincar-Markovićev kabinet še drugi pozitivni: da napravi kralju novo zaslombo za politiko v obliki novega narodnega predstavništva, v prvi vrsti zopet iz liberalov in naprednjakov, ne izključivši ni radikalnega dela ... —

Ako se stavi vprašanje, čemu je pravzaprav bila sestavljena taka vlada, potem se nanj ne more prej odgovoriti, dokler se ne odgovori tudi na vprašanje, zakaj je bila opuščena tudi »fuzija«, ki je bila kralju v vsem poslušna, seveda za koristi, ki jih je imela ona in njeni člani. Na obe ti vprašanji je odgovor kratek ter isti: Kralj je tako hotel! — takoj se more tudi za to premembo samo slutiti tajinstven vzrok.

Tudi okrog padca Davidovićeve vlade je več »tajnosti«, kot jih občinstvo na splošno sluti. Samo to je vprašanje, okrog katere osebe se sučejo in okrog katerega zgodovinskega dejstva in katere konkretne dalekosežne politične namere. Zunanjepolitični in notranjepolitični razvoj gresta paralelno —. Gre za dalekosežen nov — »eksperiment«, ki ga mora omogočiti le gotova večina »za vsako ceno«.

Politične vesti.

+ **Žerjavov »narodni blok«.** SDSi se je njena namera, spraviti pod Žerjavov klobuk vse ljubljanske »naprednjake«, ponesrečil. Niti radikali v Ljubljani niso bili volje udiniti se Žerjavovi kliki. S 76 glasovi proti 23 je, kakor smo že poročali, radikalska organizacija v Ljubljani sklenila, da bo kandidirala dr. Vl. Ravniharja proti Žerjavovemu kandidatu. In to kljubtemu, da so se na limanice SDSarskih obljub ujeli dr. Niko Župančič, prof. Preselj in enake korifeje. Teh 23 Žerjavovih radikalskih manjšinovcev se je po izgubljeni bitki proglasilo za večino in zdaj po »Jutru« in njegovemu odpadku »Slov narodu« pripovedujejo ,da so oni izključili iz stranke dr. Ravniharja. Tako so bili Žerjavovi uslužbenci prepričani, da se jim bo ta nakana v Ljubljani posrečila, da so že vnaprej naročili kliše proti »izključenemu« dr. Ravniharju in so to karikaturo v novoletni številki objavili. Zdaj z mrzlično hitrostjo delujejo nato, da bi Pašić izključil dr. Ravniharja, ker se Žerjavov »narodni blok« v Ljubljani ni posrečil. Nas ta stvar toliko zanima, kolikor se vidi iz nje lažnivost SDSarskih glasil, da je »narodni blok« v Ljubljani osnovan.

+ **Pogajanja naše vlade z Italijani.** »The Manchester Guardian Weekly« z dne 26. decembra piše: »Italijani zahtevajo, naj dobita Reka in Zader večje kose jugoslovanskega ozemlja kot svoje zaledje. Italijani namreč nočejo dovoliti, da se razvije Sušak mesto Reke. Dalje hočejo doseči Italijani znižanje nekih prevoznin. Za italijansko industrijo, trgovino in denarstvo pa zahtevajo Italijani izjemen položaj v Jugoslaviji. Interesantno je, kakor izgleda, da bo Jugoslavija vsem laškim zahtevam ugodila, in sicer zato, ker Pašić nikdar ne zastopa politike Jugoslavije, ampak samo politiko Velike Srbije. Na stroške hudobnih (»naughty«) Hrvatov naj žive Italijani na Jadranu. Za protiuslogo pa je baje Mussolini obljubil Pašiću, da bo podpiral srbske želje po Egejskem morju.«

+ **30 milijonov za Albanijo.** Dunajski dopisnik velikega ameriškega lista »Chikago Tribune« poroča svojemu listu, da je sedanji posestnik Albanije Ahmed Zogu za časa svojega bivanja na Dunaju izjavil, da mu je Pašić dovolil nabirati vojake za svojo ekspedicijo med Wranglovci, ki žive v Jugoslaviji in da mu je Pašić obljubil 30 milijonov dinarjev podpore. Dalje je pripovedoval, da so mu tudi Italijani obljubili denarno podporo.

+ **Seja Hrvatske zajednice.** Na Silvestrov večer je imela Hrvatska zajednica svojo sejo. Govorili so profesor dr. Polić, dr. Bazala in dr. Trumbić. Dr. Polić je govoril o zakonu za zaščito države in dokazoval, da v celem zakonu ni niti ene točke, ki bi opravičevala uporabo tega zakona zoper HRSS. Prof. Bazala je govoril za skupen nastop vseh hrvatskih strank pri volitvah, dr. Trumbić pa o ponesrečeni politiki sed. belgrajske vlade.

Dnevne novice.

— **Sobotnim naročnikom** prilagoma danes prvič novo prilogo »Ilustriranega Slovenca«, ki bo odslej tedenska priloga našega lista. Ker bo »Ilustrirani Slovenec« za redne naročnike stalna priloga nedeljskemu »Slovencu« in ker je nedeljska številka obsežnejša kot sobotna, bomo odslej tedenskim naročnikom mesto sobotne pošiljali nedeljsko številko »Slovenca«, ne da bi se vsled tega zvišala že naznanjena naročnina. Za celo leto znaša namreč naročnina 60 Din, za pol leta pa 30 Din. Za doposiljatev naročnine prejmo vsi tedenski naročniki v današnji številki položnice. Na vrhu srednjega dela naj vsak zapiše: Nedeljski »Slovenec«.

— **V vednost vsem železniškim upokojencem, vdovam in žel. invalidom.** — Tovariši! Vkljub vsem šestletnim nadnapornim težnjam, se nam ni posrečilo doseči naših prisluženih pravic. Vsi stanovi so dosegli vsaj nekoliko povišanje draginjskih doklad, nam pa so se iste odtegnile, oziroma znižale, kakor tudi mnogim upokojencem vseh kategorij so se odvzele žel. legitimacije. Mi smo plačevali v zdravi valuti v naše sklade, kateri so nalcženi v realitetah. Zatorej so to naše pravice, ne pa miloščino, da nam vlada izplačuje v zdravi valuti, kakor to določa rimski pakt, kateri pa še do danes ni ratificiran, vkljub temu, da se je vlada obvezala izvesti s svojim podpisom. Vsa poštena javnost je na naši strani in se zgraža nad tem početjem. Dobili bomo v kratkem času legalna sredstva v dosego naših prisluženih pravic. Zatorej vas opozarjamo, da ohranite mirno kri vkljub zatiranju in ne dajte se begati od nikogar. Vsaka, tudi najmanjša politika je izključena, ker to zna škodovati skupnosti. V dosego naših pravic bomo vporabili zadnje nam vsiljeno sredstvo. — Predsedstvo društva žel. vpokojencev.

— **Škandal s vseučiliškimi štipendijami** skuša »Slovenski narod« s slabotno oslabiti, dočim »Jutro« sploh molči o stvari in s tem le potrjuje, da se taka očividna krivica ne da braniti. »Narod« pa seveda ne more utajiti, da se je lista onih, ki imajo dobiti štipendije, od strani današnjih vlastodržcev izpremenila ter so se izključili brez izjeme vsi, ki režimu, oziroma SDS niso pogodu, dasi so vsi, kolikor jih je predlagala univerza, potrebni in so izpolnili vse zahtevane pogoje. S tem se je uvedel princip korupcije in strankarstva in se uničujejo ter razkrajajo temelji vsakega zdravega medsebojnega življenja. Posledice morajo biti strahotne. Seveda niso vsi, ki so zdaj štipendije dobili, neznačajneži ali sluge režima ali prodanci, ampak je tudi gotovo nekaj malo nevtralcev, ki dobijo štipendijo kakor so jo dobivali prej. Fakt je to, da se je v splošnem nova lista sestavila čisto po volji SDS in da je njen namen onemogočiti ali otežiti študij vsakemu, kdor je drugega naziranja kakor vladajoči sistem.

— **Svarilo izseljencem!** Vlada je izvedela, da brezvestni agenti obetajo našim ljudem, ki v rednem kontingentu ne morejo dobiti potnih listov za Zedinjene države severne Amerike, da jih bodo spravili tja po stranskih potih. Mnogi so plačali ogromne svote agentom, ki so jih sicer peljali do mej Zedinjenih držav, tam so pa seveda padli v roke ameriški obmejni policiji, ki jih je zaprla, kaznovala in nato iztirala domov. Posebno hud ose godi onim, ki se selijo na Kubo v upanju, da se bodo od tam utihotapili v Zedinjene države. Radi tega naj nihče ne potuje v katerokoli državo z namero, da se utihotapi odtod v Zedinjene države, ker se mu to skoro gotovo ne posreči, pač pa bo trpel samo stroške, zapor in bedo.

— **Novoletni pozdrav iz Nemčije.** Dobili smo: Mi slovenski Orli in Orlice iz Nemčije voščimo našim bratom in sestram in vsem Slovencem veselo novo leto. Če prav smo daleč od domovine, pa bije naše srce za naš narod in naše misli bodo vedno v domovini. Bog živi! Za orlovsko organizacijo v renskem vestfalskem okraju: Ludovik Vehovar, Gerthe, Funkestr. 33, Deutschland.

— **Gasilnim društvom.** Po odloku finančnega ministrstva z dne 23. oktobra 1924 št. 53.270 je »Jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana« s svojimi organiziranimi društvi in župani oproščena plačevanja takse iz tar. post. 1 taksne tarife za vse svoje vloge in prošnje, ki jih pošilja državnim oblastvom, razen v civilnih pravdah.

— **Dva fanta zaklana v Mojstrani.** Na Silvestrov večer so priredili Sokoli v Mojstrani v hotelu »Triglav« ples, ki se je končal s »Polstertanzom«, precej potem pa z umorom. Proti koncu veselice je prišel zraven z Dovjega tudi neki financar. Na Dovjem so mu branili, naj nikar ne gre v Mojstrano. Pa je rekel: »Nocoj še bom enega.« Ob 11. uri je gostilničarka v hotelu »Triglav« rekla, da ne bo dala več vina, češ, saj ste se že drugod dovolj žganja napili; imate že dovolj pijače. Pa neki zelo prevzeten in domišljav Sokol je odgovoril: »Mi imamo veselico in jo hočemo imeti do dveh popolnoči. Nam ne bo nihče branil.« Ko je bil ob eni čez polnoč »Polstertanz« končan, gre eden ven pred velika vrata in vidi, da leži na tleh nekaj črnega nakar posveti in vidi dva zaklana fanta. Bila sta

LUKULO dišave v zavojčkih so najboljše!

to brata Pavel in Valentin Rabič (Čeborjeva) iz Mojstrane, sicer mirna mladeniča. Takoj gredo klicat g. kaplana, da bi zabodenima podelil sv. olje. Pavel Rabič je bil zaboden v želodec in je bil ob prihodu g. kaplana že mrtev, Valentin pa je bil zaboden v stegno, je imel prerezano odvodnico in je vsled tega izgubil veliko krvi. Vendar je izjavil zdravnik dr. Kogoj, ki se je pozneje pripeljal z Jesenic, da ni nemogoče, da se še pozdravi. Tudi Valentin Rabič je bil v nezavesti. Oba je zabodel zunaj v temi financar, ki so ga orožniki takoj vklenili in odvedli v Kranjsko goro. — Pač žalostno smo začeli novo leto!

— **Za povzdigo ladjedelništva na Korčuli.** Dubrovniška »Nar. Svijest« poroča: Korčula je znana po svojem ladjedelstvu. Korčulanske ladjedelnice so najstarejše in najznatnejše na Jadranu. Zgodovinarji jih omenjajo v grški in rimski dobi, a beneška republika je imela tu svoj arsenal za zgradbo in popravo svojih ladij. Tedaj je ladjedelstvo na Korčuli cvetelo in na stotine ladij in ladjic se je izdelalo vsako leto. To stanje je trajalo vse dotlej, dokler niso parniki izpodrinili jadernic. Od te dobe je začelo ladjedelstvo na Korčuli nazadovat, vendar ni nikdar popolnoma propadlo, marveč je Korčula do danes ostala prvo ladjedelniško središče. Korčulanske ladje in ladjice so znane po posebni, značilni izdelavi, po svoji lepoti, elegantnosti in solidnosti. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da je danes na Korčuli 14 samostojnih ladjedelskih delavnic, v katerih je zaposlenih lepo število delavcev. Korčula preskrbuje z ladjami pomorščake in ribiče v Istri, Hrvatskem Primorju pa vse do Albanije in Grčije. Kljub izvrstnim sposobnostim za ladjedelstvo, ki se podejujejo od očeta na sina, je pa način dela primitiven in ne odgovarja današnjemu času. Nujno potrebno je, da se ta važna domača obrt modernizira, oskrbi s stroji. Na otoku se je uvedla akcija, da se ladjedelci združijo in ustanove moderno ladjedelnico, ki bi bila opremljena s potrebnimi stroji. Ker sami ne zmorejo denarnih sredstev, so se obrnili za pomoč na državo in je sedaj stvar v teku.

— **Policijsko se izsleduje neki Stanger Franc,** rojen 1896 v Trbovljah, ki izvablja po deželi kot bivši zastopnik tvrdke Ludvik Baraga v Ljubljani, zaloga pisalnih in šivalnih strojev, predplačila na naročene stroje. Občinstvo naj se radi tega varuje pred sleparjem.

— **Tatvina kolesa.** V Dravogradu je bilo ukradeno dvokolo Francu Krivograd, gozdarju v Črni pri Prevaljah. Kolo nosi znamko »F. Negger, Maribor« in je star model. Drugače kolo zelo trpežno in vredno 2000 Din.

— **Ponesrečil se je** bržkone g. Pezdič, brat bivšega okrajnega komisarja v Radovljici. 27. decembra je odšel sam na Begunjščico. Ker se ni vrnil, so ga šli iskat; našli so njegov nahrbtnik in par drugih stvari, njega pa ne.

— **Dva utopljenca.** V nedeljo zvečer dne 28. dec. so dobili v občini Loka, kraj Lokavec, utopljena prevžitkarja Franceta in Jožefo Suhadolčan iz vasi Paneče št. 8, župnije Razbor, občine Jurklošter. Komisiji se ni ljubilo na 483 m visoki Razbor in je odredila, da morajo oba mrtveca peljati v župnijo Šmarjeto pri Rimskih toplicah, kjer bosta raztelešena in pokopana!

Našim rodbinam priporočamo našo domačo Kolinsko cikorijo, izvrsten pridatek za kavo.

Prihranite si denar! Vse zimsko oblačilno blago, posebno za suknje in plašče radi pozne sezije po ogromno znižanih cenah pri **A. POTOKAR**, Ljubljana, poleg trga pri zmajskem mostu. Tudi vsa druga manufaktura po priznano najnižjih cenah.

Iz Štajerske.

š **»Jutrove« laži iz Celja.** Prejeli smo: V »Jutru« št. 303 od 30. dec. 1924 smo brali pod »Celjskimi novicami« sledeče: »Starši za reformo pouka v realnih gimnazijah. Starši prizadetih otrok in drugi interesenti v Celju so se obrnili na kralja Aleksandra z vlogo, v kateri se z vso odločnostjo izrekajo za naredbo ministra Pribičevića glede reformiranja pouka v prvih dveh razredih realnih gimnazij in protestirajo proti gonji separatističnih krogov proti provedbi naredbe med šolskim letom.« — Glede tega pojasnujemo, da nismo bili prizadeti starši dosedaj še na nobenem takem sestanku, da bi se nas bilo kaj vprašalo zaradi tega. Kolikor je tu v Celju znano, je večina prizadetih staršev proti Pribičevićevi naredbi, ne zaradi separatistične gonje, temveč zaradi blagra naših otrok. Zaradi tega naj se res skliče sestanek vseh prizadetih staršev, kjer bodo gg. »Jutrovci« čuli naše mišljenje. Drugi interesenti, ki pa niso nič prizadeti, naj se ne vmešavajo v te stvari. Odločujejo pa naj, kadar bodo obiskavali njih otroci te šole po 1½ in pol leta. Kako bodo potem odločevali, to nas ne bo nič brigalo. — Prizadeti starši.

Dr. OETKER-jev
pecilni prašek
Dobi se povsod ali pa v tovarni
(Svetla glava.)
Jos. Reich, Maribor

Iz Primorske.

pr **Cankar v italijanščini.** »Voce da Gorizia«, ki izhaja trikrat na teden, naznanja v novoletni številki, da bo objavila v podlistku italijanski prevod Cankarjevega dela »Hlapec Jrnej in njegova pravica.« Prevod je oskrbel prof. Lorenzoni.

p **Petdesetletnica »Edinosti«.** Tržaški dnevnik »Edinost« praznuje 50 letnico svojega obstoja. Izprva je izhajala kot tednik. Programatični članek v prvi številki je napisal pesnik in pisatelj Fran Cegnar, višji poštni uradnik v Trstu.

p **Gostovanje ljubljanskih gledaliških umetnikov.** Za prihodnje dni je napovedano v Primorju gostovanje ge. Mile Vardnjan Šaričeve in Emila Kralja. Na programu je Niccomedijeva komedija »Zora, dan, noč.« Gosta nastopita v Trstu, Gorici, Ajdovščini, Postojni in Idriji.

p **»Nova doba« v zatonu.** Fašistovska »Nova doba« je ob novem letu obvestila svoje čitatelje, da bo izhajala poslej samo enkrat na teden, namesto dvakrat kakor doslej. Mislimo, da ni več daleč čas, ko bo »Nova doba« legla za plot in poginila tako neslavno, kakor je neslavno živela.

p **Promocija na papežki fakulteti.** Na papežki fakulteti Apolinare v Rimu je bil promoviran za doktorja bogoslovja prof. Kuzma Jedretić iz Berseča v Istri.

p **Nov odvetnik v Tolminu.** V Tolminu je otvoril svojo odvetniško pisarno reducirani slovenski sodnik dr. Josip Ščuka.

p **Inž. K. Gustinčič v goriških zaporih.** Inž. Karol Gustinčič se je o božičnih praznikih s svojo ženo mudil v Ajdovščini. Orožniki so Gustinčiča kot komunističnega agitatorja aretirali in oddali v goriške zapore.

p **Vlom v Trgovsko-obrtni zadrugi v Trstu.** V prostore Trgovsko-obrtne zadruge v Trstu so v noči od 30. na 31. m. m. vlomili neznani zlikovci in odnesli iz dveh blagajn gotovine, dragocenosti in vrednostnih papirjev v vrednosti 35.000 lir. Škoda je pokrita z zavarovalnino.

p **Trte že zelene!** Na dvorišču A. Makovca v Svetem pri Kamnu je ob toplem vremenu bujno ozelenela trta, ki ima do 5 cm dolge poganjke z zarodom.

Iz Ljubljane.

lj **Poroka.** 30. decembra sta se poročila g. Joško Benzia, trgovec iz Splita, in gdčna Vera Hočevar. Bilo srečno!

lj **Štiridesetletnico** dela praznuje danes g. Mihael Cugelj, stolarski pomočnik, rodom Ljubljančan, ki je ves ta čas zvesto in vestno služboval vedno pri stolarski tvrdki Boncon v Ljubljani. Jubilantu dela naše iskrene čestitke!

lj **Društvo policijskih nameščencev** ima danes zvečer ob 8 v veliki dvorani hotela Union zabavni večer, na katerem bo svirala tudi godba in se je priredil bogat srečolov. Ne dvomimo, da bo občinstvo v obilem številu posetilo prireditev policijskih nameščencev, ki uživajo splošne simpatije našega meščanstva.

lj **Planinska prireditev** dne 5. januarja 1925, obeta postati najživahnejša predpustna veselica. Veseličnl prostor bode odet z zelenjem in okrašen s planinskimi prizori. Postrežbo pri številnih paviljonih je tudi to pot prevzel številni damski odbor. Obleka bodi promenadna, planinska ali narodna noša.

lj **Počitniška nezgoda.** Na Silvestrovo je ponesrečil na počitnicah sedemletni sin trgovca Krištofa iz Ljubljane. Na nepojasnjen način si je pri neznatnem padcu zlomil nogo nad kolenom. Prepeljali so ga takoj iz Vrzdenca v deželno bolnišnico.

lj **Tatvine v Ljubljani.** Na Vodnikovem trgu je bila ukradena Jeri Okorn, posestnici v Dolu, črna denarnica z vsebino 700 Din, Ivani Pavlin pa črna pompadurka z 80 Din vsebine, Antonu Šolar, čevljarskemu mojstru v Ljubljani je bil izpred glavnega kolodvora ukraden dvokolesni voziček v vrednosti 250 dinarjev. Kurjaču Ivanu Hutter je bil iz dvorane v Narodnem domu ukraden črn usnjat površnik, vreden 1300 Din. Tatvine je osumljen neki 17 let stari moški. Neki Bosnjak je ukradel Alojziju Polajnko v Vodmatu dva leva čevlja, vredna 350 Din. Kleparskemu mojstru Josipu Prosenc v Prečah pri Moravčah je bila raz voza na dvorišču gostilne pri »Figovcu« ukradena 1 m široka, 2 m dolga bakrena plašča v vrednosti 1075 dinarjev.

lj **Zgubil** se je na Novo leto med 11. in 12. uro dopoldne zlat uhan z monogramom J. D. od Bohoričeve ulice 4 do Zaloške ceste 13. Pošten najditelj naj ga blagovoli oddati v Bohoričevi ulici št. 4 proti nagradi.

lj **Zadnji zdravstveni izkaz v l. 1924.** V dneh od 28. do 31. decembra 1924 so bili v Ljubljani rojeni 3; umrle so v tem času 4 osebe, od tega 3 tujci.

lj **Nalezljive bolezni v Ljubljani.** Od 28. do 31. m. m. so bili v Ljubljani naznanjeni sledeči slučaji nalezljivih bolezni: 1 davice, 9 ošpic in 1 dušljivega kašlja.

lj **Umrla** je včeraj v bolnici g. Nesti Janežič, vdova žel. uradnika Janeza Janežiča. Pogreb se vrši ob pol štirih popoldne iz bolnice.

Dopisi.

Celje. Že zopet se nam napoveduje izredna slovesnost; tokrat na okrožni sodniji. Dne 8. febr. bo baje visok, če ne celo najvišji gospod dekoriran z redom »zelenega Žerjava« za zasluge, ki si jih je stekel za PPŽ režim s tem, da je zavrnil klerikalne volivne reklamacije kot neveljavne.

Graditev železnice Rogatec—Krapina. — Javnost je upravičeno pričakovala, da še to spomlad dobimo železniško zvezo med Rogatcem in Krapino (vsega skupaj 12 km). Kako tudi nebi, ko je bivša vlada vendar vse potrebno ukrenila in se je z delom tudi že bilo pričelo. Toda pomislite, kaj se je sedaj odkrilo. Mesto da bi se delalo naprej, so se vsa dela ustavila. Pa se bo spet pojavilo nazadnjaško »Jutro« in bo po svoji stari navadi začelo vpiti, da so delo ustavili — »klerikalci«. Pa se še naj znajde kak junak iz Jutrove dežele, ki bi trdil, da je Žerjavova klika za napredek Slovenije.

Iz logaškega okraja. Gremij trgovcev za logaški okraj naznanja, da so lesni trgovci iz ložke ter cerkniške doline na svojem sestanku v Cerknici dne 22. dec. sklenili, da ustavijo z 12. januarjem vse svoje obrate in to vsled pomanjkanja tekočih denarnih sredstev. Razlog temu je dejstvo, da se na postaji Rakek, ki je izhodna točka za ves ta les, že zelo dolgo prav malo naklada, da se ni zadnjih 14 dni sploh nič naložilo, če se vzame kot podlaga za nakladanje položaj pred vojsko. Na Rakeku se je v mirnem času naložilo poprečno dnevno do 30 vagonov, zadnje 14 dni so se pa naložili po 2—4 vagoni. Gremij se je ponovno zavzel pri direkciji za ureditev prometa, toda dosegel je po navadi malo boljši promet za dobo 14 dni. Tako leži sedaj na skladiščih na Rakeku gotovo čez 1200 vagonov lesa, ki čaka na oddajo. Ker se je pa s 15. dec. tudi ležarina povišala za 100 odstot., so trgovci, ki imajo les že na rampi, naravnost katastrofalno prizadeti. Naš okraj je izključno samo od izvoza lesa odvisen, toda če bo šlo to tako naprej kot sedaj, mora v par letih propasti vsa naša lesna industrija. Kupci Italijani že večjih naročil ne dajo več našim trgovcem, ker vedo, da jim ti kupljenega blaga ne morejo dobaviti. Če železniška uprava ne bo znala najti izhoda v tej prometni mizeriji, bo z dnem 12. februarja po njeni zaslugi nič manj kot 10.000 družinskih članov brez kruha, kljubtemu, da je v okraju dela dovolj na razpolago. Upamo, da do tega ne bo prišlo, če pa pride, ni krivda pri trgovcih ki so vse poizkusili, da se to prepreči, odgovornost bo na žel. upravi in na vladi. — Gremij trgovcev za okraj Logatec. Načelnik: Lenarčič Stanko.

Prosveta.

pr **Silvester Škerl: Stopnice v stolpu.** — Založil R. L. Lipovšek, Maribor; natisnil umetnostno-tiskarski zavod »Ažbe«, istotam. Cena 10 Din. — Pod tem naslovom se predstavljajo slovenski javnosti prvenci mladega, nadarjenega pesnika. Mnogo je v njih še iskanja in nerešenih vprašanj, pesniška primera in izglajena oblika sta v marsikateri vse, kar bo imel bralec od njih. Kažejo pa vse pesmi krepko voljo in tudi zmožnost do napredovanja.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sobota, 3. januarja: FIRMA P. B. Red D.
Nedelja, 4. januarja: Ob 3. uri popold. PAGLAVKA, ljudska predstava pri znižanih cenah. Ob 8. uri zvečer VERONIKA DESENIŠKA. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Sobota, 3 januarja: RUSALKA. — Red A.
Nedelja, 4. januarja: TRAVIATA. — Izven.

Rusalka. Danes v soboto 3. januarja se poje v operi Dvorakova Rusalka, in sicer za red A. Pri tej predstavi poje vlogo Rusalke mesto obolele gdč. Rozumove gdč. Zikova. V vlogi princa pa nastopi prvič tenorist g. A. Darian. Vse ostale vloge so v dosedanji zasedbi: Sfiligojeva, Thalerjeva, Betetto in drugi. Opero vodi ravnatelj Rukavina.

Nedelja v Narodnem gledališču. V nedeljo 4. t. m. bodo v ljubljanskem gledališču tri predstave, in sicer: Drama vprizori ob 3. uri popoldne kot ljudsko predstavo pri znižanih cenah veseloigro Paglavka z Nablocko in Putjato v glavnih vlogah; zvečer ob 8. uri pa se igra Župančičeva tragedija Veronika Deseniška. Predstava se vrši kot Izven. — V operi se poje popoldne ob 3. uri prvikrat v tej sezoni Verdijeva Tiaviata s Frisekovo, Popovom in Kovačem v glavnih vlogah. Dirigira g. Neffat, režira g. Bučar. Predstava se vrši pri znižanih cenah. Zunanja naročila za vstopnice sprejema uprava ali pa dnevna gledališka blagajna v operi.

Cerkveni vestnik.

c **II. Vnanja Marijina kongregacija** pri č. **Uršulinkah** ima jutri ob 6 zjutraj skupno sv. obhajilo, popoldne ob 2. uri pa mesečni shod. Pridite polnoštevilno!

c **Meščanska Marijina kongregacija pri sv. Jožefu** ima v nedeljo dne 4. t. m. ob pol sedmih zjutraj v kongregacijski kapeli sveto mašo in skupno sv. obhajilo, popoldne ob pol štirih pa pravtam svoj redni shod. Ob 3 popoldne se vrši odborova seja.

c **Marijina kongregacija za gospodične pri sv. Jožefu** v Ljubljani: V nedeljo 4. t. m. je popoldne ob pol treh družabni sestanek v družbeni dvorani.

c **Premestitev Gregorianske univerze v Rimu.** Sedanje poslopje, v katerem se nahaja Gregorianska univerza, je postalo premajhno. Število slušateljev od leta do leta narašča (letos jih je 1285) in nastala je tudi potreba po ustanovitvi novih stolic. Zato se je sedanji sv. oče zavzel z vso resnobo za to, da se sezida za univerzo nova, primernejša zgradba. Preteklo soboto, 27. dec., je kardinal Bisleti slovesno blagoslovil prvi kamen novega poslopja, ki bo stalo na Piazza della Pilotta, zraven papeškega Bibličnega in Vzhodnega instituta. Zgrajeno bo v slogu in po vzoru palače Farnese v Rimu in bo merilo v dolgosti in širokosti po 100 m. V sredi bo velikanska dvorana s premakljivo kupolo, skozi katero bo prihajal zrak in svetloba. V dvorani bo prostora za 2000 sedežev. Dala se bo spremeniti v cerkev. Okoli osrednje dvorane bo 30 slušalnic. Dve izmed njih bosta mogle sprejeti po 500 slušateljev. Poleg tega bo v poslopju še 100 sob za profesorska stanovanja in za pisarne. Upajo, da bo velikanska stavba v kratkem času zgrajena.

Dijaški vestnik.

Počitniškim društvom ozir. podružnicam S. D. Z. Opozarjam, da se vrši v nedeljo dne 11. januarja t. l. ob 10. uri dop. v Borbi (Akad. dom) občni zbor P. Z., na katerega so društva dolžna poslati delegate, ki naj pripravijo kratka poročila o delovanju društev. Na sporedu je volitev novega odbora P. Z. — Tajniki! Pošljite kratek prepis zapisnika občnega zbora, štatistiko članov itd. — Tajnik.

Pevski vestnik.

Razpis nagrad. (Ponovna objava. Podaljšan rok.) Pevska zveza v Ljubljani razpisuje tri nagrade: eno za 500, dve po 250 Din za izvirne pesmi za mešani zbor. Pesmi smejo biti največ srednje težke, da jih zmorejo tudi naši podeželski zbori, morajo biti izvirne, po vsebini in obliki neoporečno pravilne, po obsegu 3—5 strani »povčeve oblike«, za mešani zbor brez spremljevanja. Pesmi ne smejo biti pisane lastnoročno, temveč v prepisih, tudi ne smejo nositi lastnega imena, temveč geslo, ki naj bo napisano tudi na priloženem zaprtem pismu; v tem pa naj bo označeno natanko ime in naslov skladatelja. **Rok je podaljšan do 15. januarja 1925.** Pošljite na: artistični odsek Pevske zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. Pazite na naslov radi zamenjav! **Odbor Pevske zveze.**

»**Pevec**« št. 9—12 za l. 192 je izšel in ga bodo naročniki, ki so poravnali naročnino, prejeli v prihodnjih dneh.

Sportni teden.

Smuška tekma v skokih razpisana za 6. t. m. se vsled neugodnih snežnih razmer **odlaga na poznejši čas. Termin se bo pravočasno naznanil.** — Tajništvo.

INOZEMSKI NOGOMET OB PRAZNIKIH

Praški D. F. C. je gostoval v Nürnbergu proti I. N. F. C. z rezultatom 1:1; 8000 gledavcev. Praška Slavia je zmagala v Essenu 4:0; že polčas je bil 2:0, 6000 gledavcev; Dunajski Simmeringi so gostovali v Švici proti ženevski Servette, ki jo štejejo med najmočnejša švicarska moštva; rezultat 1:0 za Dunajčane. Amaterji so v Milanu porazili F. C. Bologna 1:3. M. T. K. Budimpešta v Draždanih proti Guts Muts 1:0, v Münchenu Wacker proti našemu Gradjanskiju 2:1, v Pragi Sparta proti Vršovicam 4:2, v Benetkah dunajsko moštvo proti beneškemu 6:1 itd. — O Argentincih beremo, da bodo v januarju prav gotovo prišli na Španško in obiskali od tod tudi druge evropske dežele. Sicer so jih v mojstrstvu Južne Amerike tudi letos premagali Uruguayci, vendar je pa njih nogomet skoraj na isti visoki stopnji kakor uruguayski; v lahki atletiki so pa celo boljši kakor Uruguayci. Ker bodo prišli v Evropo najbrž tudi Uruguayci, bo senzacije in pouka dovolj. Švedska in Anglija sta pa kot čisto amaterski deželi poziv Argentincev odklonili.

Naznanila.

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov bo imelo v nedeljo dne 4. t. m. ob pol 8 v stolnici sv. mašo za blagopokojnega svojega člana g. Franc Koželja, koralista stolne cerkve v Djakovu. Društvo vabi tem potom k udeležbi vse pokojnikove prijatelje in znance.

Pevske vaje v Rokodelskem domu so vsako nedeljo od 11. do 12. ure. Ker se bliža sedemdesetletnica Kat. društva rokodelskih pomočnikov, vabimo vse gg. pevce, da se redno udeležujejo pevskih vaj, da bo mogoče pevskemu zboru častno nastopiti ob društvenem jubileju 28. in 29. junija t. l. Društvo vabi k pevskim vajam tudi vse prijatelje-

pevce, da bo ob slovesnem praznovanju sedemdesetletnice zbran številen in dobro izvežban pevski zbor. Prva vaja bo v nedeljo dne 4. t. m. ob 11. uri v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica št. 12.

Katehetski sestanek v Kranju bo v sredo, dne 7. januarja ob 13. uri.

Dečji in materinski dom kraljice Marije v Ljubljani priredi v pondeljek, dne 2. marca 1925 v dvorani hotela »Union« slavnostni koncert v korist društva, kar naj blagovolijo druge korporacije z ozirom na dobrodelne svrhe goreje prireditve vpoštevati.

Seja JZSS se vrši v četrtek dne 8. januarja 1925 in ne kakor običajno v pondeljek.

Filharmonična družba v Ljubljani vljudno prosi vse abonente lanskih abonma koncertov, da nemudoma pošljejo svoje prijave za abonma letošnjih petih koncertov, koji prvi se vrši v ponedeljek, dne 12. t. m. in pri katerem nastopi odlična hrvatska operna in koncertna pevka gospa Maja STROZZI. Prijave na sedeže sprejema Matična knjigarna odnosno tudi pisarna Glasbene Matice. Cena sedežev za vseh pet abonma koncertov, ki se pa plačuje lahko tudi v treh obrokih, je 150, 120, 90, 75, 60 ali 50 Din.

Občni zbor »Društva za raziskavanje podzemskih jam« se vrši v sredo, dne 7. januarja, ob 17. uri v zoološkem institutu (Univerza, I. nadstropje). Na dnevnem redu je izpremenba pravil. Odbor.

Upravni odbor oficirskega doma v Ljubljani priredi v proslavo rojstnega dne Nj. V. kraljice dne 9. januarja 1925 svečan koncert v veliki dvorani hotela »Union«. Začetek ob 20.30. — Obleka za gospode črna. Na ta koncert vabi Upravni odbor oficirskega doma tem potom vse gg. oficirje v rezervi, ostavki in v pokoju z rodbino. Numerirane vstopnice za ta koncert se bodo izdale imenovanim oficirjem brezplačno dne 6., 7. in 8. januarja 1925, vsakikrat od 14.—17. ure v čakalnici hotela »Union«.

Misijonska razstava v Rimu.

(Izvirno poročilo »Slovencu«.)

Rim, 21. decembra 1924.

Ko je sv. oče Pij XI. prvikrat napovedal sveto leto, je obenem izrekel lepo misel, da se ta prilika poveliča s prvo misijonsko razstavo.

To je bila popolna novost, kajti vatikan doslej sploh ni prirejal razstav, ako izvzamemo neke vrste darov, ki so bili poklonjeni Leonu XIII. l. 1888. povodom 50-letnice njegovega mašništva in slično razstavo pred 70 leti za Pija IX. Posamezni redi in kongregacije so tod in tam prirejali svoje misijonske razstave, ki so pa obsegale večinoma le darove za misijone, n. pr. zložljive oltarje, cerkveno opravo itd. Prave misijonske razstave, ki bi podajale sliko o življenju, delu in razmerah v misijonih, pa sploh še ni bilo. To je prva in popolna misijonska razstava.

Razstava je nameščena na vatikanskih vrtovih, kjer so v ta namen zgradili dvajset paviljonov. Njihova enostavnost popolnoma odgovarja svoji svrhi: niso zgrajeni zato, da pokažejo sposobnost arhitekta in izpopolnijo notranjo praznino, marveč da sprejmejo in pokažejo kolonijalno življenje katoliške cerkve. Pokriti so z eternitom, kar kaže njihovo začasnost. Vsega zavzemajo prostor nad 6500 m². Vendar celotni stroški za zgradbo paviljonov, prevoz blaga, misijonarjev, čuvajev, stroški za gasilce itd. za ves čas razstave, ki ostane odprta preko celega leta 1925, ne bodo znašali nad 10 milijonov lir. Dobro je včeraj pripomnil neki časnikarski kolega, da more biti ta proračun za zgled ne samo italijanskim svetovnim razstavam, ampak sploh celega sveta. Odvrnil sem: »Kaj takega se drugod ne more doseči; kajti vnema za čast božjo in ljubezen do cerkve nagibljeta k junaškemu delu, a razen tega se tu ne — krade.«

Razstavna komisija je v glavnem sestavljena od kongregacije »Propaganda fide« in zastopnikov posameznih redov, kongregacij in Misijonskega društva. Vsi brez izjeme so neumorno delali in vsak si je prizadeval, da čim popolnejše pokaže misijonsko delo in razmere svojih članov. Razstave se udeležuje 470 misijonov. Ni čuda, da je za kongregacijo »De propaganda fide« to v največji meri dosegel frančiškanski red, ker je to najstarejši misijonski red, ima največ misijonskih članov, je misijonsko najbolj razširjen ter ima v svoji oskrbi važnejše misijonske predele. Ako prištejemo k temu še misijonski oddelek oo. kapucinov in konventualcev, vidimo ogromno misijonsko delo sinov sv. Frančiška Asiškega, ki je s svojim obiskom pri sultanu in s pošiljanjem bratov v Maroko pokazal svojega misijonsko-apostolskega duha. Mojega mišljenja so tudi drugi kolegi, kakor n. pr. oni od »Tribune«, »Monda«, »Giornale d'Italia«, »Messagera« in drugi.

Za celokupnim frančiškanskim redom so najvažnejši jezuitski (Indija) in salezijanski.

Včeraj smo bili pozvani na misijonsko razstavo vsi rimski časnikarji in poročevalci italijan. in inozemskih listov (od jugoslovanskih je bil zastopan samo »Slovenec«). Kljub strokovnjaškemu vodstvu po razstavi za danes ne bom podajal podrobnosti. To bom storil naknadno s slikami v kak' nedeljski prilogi »Ilustriranega Slovenca«. Za danes samo par besed na splošno.

Razstava se deli v dva dela: analitični (obširnejši) in sintetični (važnejši)). Le-ta nam podaja zgodovino misijonov, misijonske mučence, etnološki muzej, geografske karte (večinoma plastične), misijonsko knjižnico, tropične bolezni (medicinski oddelek), življenje, delo, razmere, umetnost, običaje v posameznih misijonih.

Danes zjutraj je sv. oče Pij XI. slovesno otvoril prvo misijonsko razstavo v navzočnosti celokupnega diplomatičnega zbora in zastopnikov razstavljavcev ter drugih povabljencev. V veliki razstavni dvorani je imel govor kardinal Van Rossum, prefekt sv. kongregacije »De Propaganda fide«, nakar je sv. oče kratko odgovoril in si z drugimi povabljenci ogledal celo razstavo. Vsak je onesel z razstave najboljši vtis in se bo enako godilo vsem obiskovalcem. Nedvomno bo marsikak brezverec ali drugoverec ganjen nad sliko požrtvovalnega življenja katoliške cerkve, ki sama po sebi ne bi mogla vstrajati, ako ne bi imela posebne pomoči od božje Previdnosti; prišel bo do sklepa: »Ubi Petrus, ibi ecclesia« po Zveličarjevi besedi: »Spoznali jih boste po njihovih sadovih,« to je: papež, rimski škof in naslednik sv. Petra, je glava Jezusove cerkve, ki je ena, sveta, katoliška, apostolska.

Ko smo ogledovali palestinski oddelek, ki je izključno rezerviran frančiškanom, mi je rekel kolega liberalnega »Giornale d'Italia«: »Naj pridejo gospodje od Zveze narodov iz Geneve semkaj in prouče to-le, pa bodo spoznali, kako nezmiselno je delo za sioniziranje Palestine.«

Dr. Joža Glonar:

Uskoške naselbine na Slovenskem.

Kot 30. knjiga »Srpskega etnografskega zbornika«, ki ga izdaja »Srpska kraljevska akademija«, in kot 18. knjiga njegovega I. oddelka »Naselja i poreklo stanovništva«, je izšla obširna monografija »Uskočke seobe i slovenske pokrajine«, ki jo je napisal naš znani zgodovinar dr. Josip Mal. Nekako petdeset let bo od tega, kar sta se s tem problemom začela pečati graški vseučiliški profesor Bidermann in naš Davorin Trstenjak. K tej petdesetletnici smo — po raznih drobcih in neuspelih poskusih — dobili sedaj obširno in znanstveno utemeljeno monografijo o tem predmetu.

O cilju in metodi svojega raziskovanja nas avtor informira v obširnem predgovoru. Oziral se je samo na ona preseljevanja, ki so v kakoršnikoli zvezi s slovenskimi pokrajinami, naj so že potem begunci iz turškega carstva dobili v njih pribežališče in novo bivališče, ali pa da je uprava teh pokrajin na ta ali oni način sodelovala, pomagala ali bila sploh v kakšni zvezi s temi selitvami. Ti begunci, nastanjeni v sredi slovenskega ozemlja ali pa na njegovih robovih, so s svojim narodnim življenjem, s svojimi navadami, jezikovnimi, socijalnimi in gospodarskimi značilnostmi znatno vplivali na svojo okolico in ona na njih; ta vzajemni vpliv novega in starega prebivalstva se kaže tudi na literarnem polju: saj vidimo, da so baš Uskoki bili odlični sotrudniki pri ustvarjanju naše protestantske književnosti. Tako se je vršila počasna, mirna in neopažena penetracija jugovzhodnega elementa dinarske migracijske struje in njenih lastnosti med severozapadno, kar se ni omejevalo samo na najnižje sloje naroda; tudi obmejno plemstvo se vedno bolj seli proti meji Hrvaške in prihaja pod tuji vpliv. Posamezniki so seveda prodrli daleč od meje v globoko slovensko zaledje, kjer so dobili nova posestva ali pa stopili v važne politične, predvsem v vojaške službe, ki so jim jih deželni stanovi in vladarji že zaradi tega radi podeljevali, ker so spoznali posebno metodo turškega bojevanja. Omenijo se lahko rodbine Lenkovičev, Jurišičev, Blagajev, Zrinjskih, Frankopanov, Kobasičev, Gušičev, Gregorijaničev in drugih. Ker se je v tej dobi zaradi verskopolitičnih sporov izselilo mnogo nemškega, protestantskega plemstva iz slovenskih krajev, opažamo na drugi strani, kako se na Slovensko seli cela vrsta katoliškega romanskega plemstva: Attemsi, Barbi, Codelli, Copponi, Coronini i. t. d.

Z zgodovino teh selitev se je prvi začel ukvarjati Bidermann, toda njegova raziskovanja so glede uporabe arhivalnega gradiva jako enostranska in omejena ter se nanašajo v prvi vrsti na zunanjepolitične vzroke teh selitev, posebno v času druge tretjine 16. stoletja. Zato je bilo vse vprašanje treba postaviti na širšo podlago. Bilo je treba preiskati vse arhive, v katerih je bilo mogoče pričakovati gradiva o tem predmetu, ob enem pa je bilo treba izrabiti vse številne, na novo izdelane vire, ki lahko s te ali one strani pojasnijo uskoško prašanje.

Toda ne samo glede gradiva, ampak tudi časovno je bilo treba Bidermanov poskus razširiti za poznejši dve stoletji, toda tudi stvarno je avtor problem globlje zagrabil s tem, da je skušal s pomočjo podrobne ocenitve virov pojasniti socijalne, narodne, pravne, cerkveno-politične in prosvetne razmere uskoških doseljencev in v celoti zasledovati njih usodo na vsem slovenskem ozemlju. Zato je svoje raziskovanje raztegnil tudi na vzhodno in srednjo Istro, ki je še v XIX. stol. bila sestaven del Kranjske. Vse to je zakrivilo, da se je moral ozirati tudi na dogodek med senjskimi Uskoki, katerih delovanje je v veliki meri vplivalo na njih sosečino. Pri nekaterih delih te kulturne zgodovine, ki so tukaj prvič obdelani, je bilo treba razložiti tudi razmere, v katerih so živeli Uskoki v sosednji Hrvaški, ker so viri za slovenske kraje zelo borni. Na drugi strani pa je moral nekatera poglavja, n. pr. o unijatstvu in cerkvenih razmerah sploh, obdelati že zaradi tega, ker so marčanski vladike bili cerkveni poglavarji tako Uskokov na Hrvaškem kakor onih v Sloveniji in je ta del zgodovine za obe strani enako važen.

Na uskoške naselbine po Hrvaški in Slavoniji se je avtor oziral samo tedaj, če so bile v katerikoli zvezi ali odnošajih s slovenskimi. Gradivo, ki ga je rabil, sestoji po večini iz izjav in poročil nižjih organov centralnim, oziroma višjim oblastim, potem iz raznih pisem obmejnih poverjenikov in komisarjev, kakor tudi iz poročil inozemskih poslanikov in diplomatov in diplomatskih agentov (n. pr. poročila papeževe nuncijature in »dispacci« beneških poslanikov). Na razpolago je tudi nekaj sodobnih spisov, ki obravnavajo za ono dobo tako kočljivo uskoško vprašanje, tako n. pr. »Historia degli Uscocchi«, v katerih je Minuccio Minucci spisal zgodovino Uskokov do l. 1602, ki jo je potem do leta 1613 nadaljeval Paolo Sarpi. Ti viri, kakor tudi mnoga poslaniška poročila, imajo svoje določene namene in zaradi njih zgodovinska dejstva večkrat kažejo v precej enostranski luči; zato je treba njih pravilnost in verodostojnost. Tako je n. pr. znano, da je Minucci, ki je bil Benečan, zamolčal vse, kar je videl hvale vrednega pri Uskokih, in če je vkljub temu še kje ostala kaka ugodna in pohvalna beseda o Uskokih, pa jo je beneška cenzura črtala.

Poleg aktov, ki jih je bilo večkrat šele treba očistiti raznih netočnosti, je pisec rabil tudi v obširni meri listinsko gradivo, v kolikor je bilo porabno; tu in tam je bilo treba poseči tudi po urbarjih, posebno tam, kjer ni bilo drugih virov. Izmed arhivov je v prvi vrsti izčrpal ljubljanski deželni arhiv, državni arhiv na Dunaju in tamošnje arhive raznih ministrstev: vojnega, notranjega in skupnega finančnega (dvorni komorni arhiv); v Zagrebu zemaljskega, nadbiskupskega in arhiv akademije; mnogo gradiva so dale tudi publikacije akademij v Zagrebu in Beogradu.

Knjiga sama je razdeljena v dva skoro enaka dela. V prvem, ki obsega str. 9—106, obravnava zgodovino selitev v štirih poglavjih: predzgodovina uskoških selitev, uskoške naselbine na kranjsko-hrvaški meji (največje poglavje), na južnem Štajerskem in v Primorju. Drugi del (str. 109—215) govori v štirih poglavjih o gospodarskih in socijalnih razmerah uskokov, o pravnih odnošajih, o verskih in prosvetnih razmerah, o narodu in njegovih običajih. Obširno navedena literatura in pregledna karta naselbin še povišujeta znanstveno vrednost in porabnost v resnici zaslužnega dela. O posledicah teh naselbin za formacijo telesne in duševne konfiguracije današnjega prebivalstva, o katerih govori, močno pod vplivom Cvijića, ki jih pretirava, v svojem uvodu, se v delu samem ne najde mnogo: osebna in krajevna imena in opazka D. Trstenjaka, ki je ne moremo imenovati »antropološko«, to je še vse star rekvizit. Sicer pa to tudi ni bila Malova naloga, saj čaka naše etnologe, antropogeografe in geografe, ki bodo Malu samo hvaležni, da jim je s tem svojim zaslužnim delom dal za njihova raziskovanja zanesljiv, znanstven temelj. Delo pa je samo po sebi umljivo, zanimivo in poučno sploh za vsakogar, ki ga iz tega ali onega razloga zanima zgodovina slovenske zemlje in njenih ljudi.

Po svetu.

sv Kardinal Giorgi umrl. V Rimu je dne 30. dec. preminul kardinal Orest Giorgi, star 68 let. 24. dec. je sv. očetu pri otvoritvi svetih vrat še asistiral in mu kot veliki penitenciar podal zlato kladivo. Takoj nato je zbolel na pljučnici, ki ji je podlegel. Kardinal je postal l. 1916.

sv Kulturni boj na Slovaškem. O Božiču se je v slovaških cerkvah čital skupni pastirski list slovaških škofov. Po zgledu nemških holandskih in švicarskih katoliških škofov se v tem listu katoličanom prepoveduje sodelovanje in članstvo pri protikrščanskih društvih; k tem društvom se izrečno prištevajo tudi socialistična in komunistična društva. Proti temu pastirskemu listu je vlada nastopila na ta način, da so orožniki vse duhovnike, ki so list v cerkvi čitali, ovadili na podlagi zakona za varstvo republike. Dosledno bi morala vlada nastopiti tudi proti škofom. Češko katoliško časopisje opozarja vlado, da bi bil poskus kulturnega boja mednarodna sramota v škodo Češki republiki.

sv Prva komercialna svetnica. Bavarska vlada je podelila tovarnarici Lini Pfaff — znana tovarna za šivalne stroje — v Kaiserlautern naslov komercialne svetnice.

sv Nov tip parne lokomotive. Wiesinger, profesor na tehnični visoki šoli v Zürichu, je dovršil konštrukcijo nove parne lokomotive, ki bo napram dosedanjim lokomotivam prihranila 50 odstotkov premoga.

sv Hipnoza namesto narkoze. V Dorpatu je prof. R. Wannach izvršil mučno operacijo s pomočjo hipnoze. Bolniku je bilo treba izrezati krčno žilo. Namesto da bi bolnika narkotizirali, ga je prof. Wannach hipnotiziral in nato izvršil operacijo. Ko se je bolnik prebudil, se je počutil zelo dobro in ni o operaciji prav nič vedel. V zdravniških krogih pričakujejo, da se odpirajo kirurgiji z uporabo čiste hipnoze oziroma njene kombinacije z narkozo nove velike možnosti.

sv Nova ekspedicija proti Severnemu tečaju. Vsak dan se kaj novega sliši. Goro Everest bodo poleg Angležev naskočili tudi Švicarji in Amerikanci, severnega tečaja se bo poleg Amundsena lotil tudi letalec Bruns. In sicer ne z aeroplanom, temveč z zračno ladjo, 150.000 kubičnih metrov vsebujočo, torej še enkrat tako prostorno, kakor je Z R III. Ekspedcija se bo podala na pot od Hammerfesta na Norveškem ali pa, kar bi bilo boljše, od Murmana na polotoku Kola. Murman bi bil zato prikladnejši, ker je po železnici zvezan z zaledjem. Odpotovali bi v aprilu ali maju in bi leteli čez Deželo Franca Jožefa, čez tečaj in čez severne sibirske ravnine. Pot je 6000 kilometrov dolga. Ladja bi imela 12.000 kg nosilne zmožnosti, 50 mož bi tvorilo posadko, hitrost bi pa znašala 120 km na uro. Ekspedicija ne bo ne norveška, ne nemška itd., temveč mednarodna; sodelovali bodo vsi znanstveniki Evrope. Vožnja bi trajala samo par dni, a bi se dalo lahko veliko ugotoviti. Saj upa tudi Amundsen v prvi vrsti na ugotovitev hipotetične Harrisove celine med Alasko in Severnim tečajem. Slavni Fridtjof Nansen je za oba projekta; povabili so ga, naj gre tudi on. Pravijo, da ne bo šel, ker je že prestar, drugo leto bo 64 let. A to ni noben zadržek: smo pač toliko stari, kakor se čutimo.

Zanimivosti.

SUDANSKA SFINGA.

Egiptsko sfingo poznamo vsi, sudanska nam je pa malo manj znana. Ni iz kamna, a ravno tako stara kakor egiptska in daje nam uganke, prav tako težko rešljive. Odkar obstoji Egipet, obstoji tudi sudansko vprašanje, večni boj združitve in ločitve. Za Egipet in za Sudan je Nil vir življenja in zaradi Nila traja med njima boj od prvih početkov svetovne zgodovine do danes. Naravne meje med Egiptom in Sudanom ni, enkrat gre bolj na sever, drugič bolj na jug, kakršna je pač moč tu in tam. Mohamed Ali, ustanovitelj modernega Egipta, je pred 75 leti zapustil svojim potomcem dežele Taka, Senar in Kordofan, dežele črncev, es Sudan. Par let nato je znani egiptski podkralj in zapravljivec Izmail še nekaj dodal. Dolgove Izmailove pri Angležih je moral plačati njegov sin Tavfik z neodvisnostjo; in ko so objele angleške roke Egipet, so objele hkrati tudi Sudan. Sicer je pred 40 leti znani Mahdi Mohamed Ahmed Angleže iz Sudana izrinil in dal generala Gordona na grozovit način umoriti, a Kitchener je 13 let nato uničil njegovega naslednika, odprl Mahdijev grob in raztresel njegov pepel na vse strani sveta. Sudan so priključili Egiptu, a ni vladal več Egipet sam, vladala je tudi Anglija, in angleški delež ni bil slabejši. Egiptski vladar je imenoval na priporočilo angleške vlade angleške generale za guvernerje in sirdarje (poveljnike) Sudana in tudi namestniki vseh 13 provincij so bili angleški častniki. Prvi sirdar je postal leta 1899. general Reginald Wingate, zadnji je bil pravkar umorjeni Lee Stack.

Od Wingate-a do Stacka je preteklo šele 25 let, in v tem času je napravila Anglija v Sudanu prave čudeže. To morajo priznati celo njeni najhujši nasprotniki. Milijoni barbarov so sedaj kulturni ljudje, prej revna dežela je postala bogata, Angleži so dvignili zaklade, ki so ležali skoz tisočletja skriti v zemlji. Bombaž in gumi, kavčuk in slonova kost potujejo vsako leto v tisočih vagonih iz dežele ven, grški in arabski trgovci polnijo zakladnice države z zlatom svojih davkov. Kjer si potoval pred 30 leti edinole s karavano in si bil zmeraj v nevarnosti, tam drdrajo sedaj lokomotive in vozijo tovorne vagone, osebne, luksusne in jedilne. Premagana sta pesek in kamen in voda je pričarana na dan iz globin, ki so jih smatrali prej za nedosegljive. Poleg glavnih železniških črt obratujejo stranske, in kjer železnica preneha, stopiš na parnik. Velblod in osel, tisočletna posredovatelja prometa, sta šla v pokoj; in Sudan, dežela črncev, je prišla celo v potovalne knjige, kot lahko dosegljiv cilj za vse one, ki hočejo videti in uživati povsem tuj svet. Samo 926 km železnice se voziš od meje Egipta do Hartuma, glavnega sudanskega mesta. In ko stopiš iz voza, ne veš, v kateri hotel bi šel, vsi so prvovrstni, vodijo jih pa po večini preizkušeni nemški in švicarski hotelirji. Par dni samo ti je treba bivati tukaj, pa s pomočjo Baedekerja poznaš vse mesto in vso okolico, vse življenje domačinov. Par ur iz

mesta ven vidiš razvaline glavnega mesta stare krščanske države Aloa, razvaline staroetiopske prestolnice Napata, sprehajaš se med neštevilnimi piramidami, vitkejšimi, kakor so one v Egiptu. In če si lovec, si že po 400 kilometerski vožnji sredi enega najzanimivejših lovišč sveta, vitka gazela beži pred teboj, opice vidiš na gugajočih se vejah, slon lomi mlado drevje po gozdu.

Kakšna je pot od časov Mahdija do danes! Takrat so bili Sudanci smrtni sovražniki Angležev, sedaj so v glavnem mestu Hartum veselja skakali in jokali, ker je Anglija stavila Egiptu ultimat. Sudanci ne marajo Egipta, to je najmočnejše orožje Angležev v tem sporu. Ves problem je prastaro nasprotje med severom in jugom, ki ga opazuješ tudi sicer na svetu, na Ruskem in v Italiji, na Nemškem in na Kitajskem. V Afriki pa pride zraven še praktični pomen: gospodar v Sudanu je tudi gospodar Egipta, Egipet se posuši, če mu Sudan zapre Nil. To je uganka Sudanske sfinge.

IGRIŠČA IN STADIONI NA NEMŠKEM.

Povsod po Nemčiji delajo nove stadione, vsako večje mesto ga hoče imeti. Da dobi to novo gibanje primerne smernice, je dal dr. Diem sledeča navodila. Dr. Diem je generalni tajnik državneega odbora za telesne vaje.

Nobena človeška naprava ni samaobsebi dobra; gre za to, kako jo uporabljamo. Zato prinaša lahko tudi naprava stadionov škodo; kakršne so pač razmere. Najprvo, kaj je stadion? Če že hočemo dobiti pojem, mora biti to na vsak način kakšna večja naprava. Kdor torej napravi kakšen športni prostor, govori takoj o štadionu, hoteč dati napravi pojem nečesa posebnega. Kdor hoče stvari koristiti, naj deluje na to, da se imenuje stadion taka naprava, ki je več kot mestno skladišče ali brezpomembno društveno zabavišče. Morda bi se dala besedi stadion nova vsebina s tem, da jo uporabljamo samo v slučaju, če služi stadion najrazličnejšim vajam. Torej bi moral imeti pravi stadion n. pr. tudi plavalnico, stranska igrišča, da se glavno razbremeni, prostore za preoblačenje, kopalnice itd. Pokrita tribuna pa ni potrebna; sport se goji na prostem, in kdor ne more prenesti par deževnih kapljic, naj ostane doma. Splošno pa: prostor za vaje ima prednost pred stadionom, spada v sredo, stadion na periferijo. Ni ga tako velikega mesta, ki bi potrebovalo več kot en stadion. Naša bodočnost je na igriščih, ne v stadionu kot takem in ne v denarnih prireditvah. Športa ne smemo ponižati na teatralne prireditve! Seveda pa moramo pozdraviti vse naprave, ki izvirajo iz naravne potrebe. Za vzor bi navedel mesto Neisse (v Šleziji) 31.000 prebivalcev; imajo naravnost idealno tekmovališče in velika prostorna vadišča. V Kolinu so igrišča napram stadionu premajhna; a jih je toliko, da je stadion v vsakem oziru razbremenjen. Krasna igrišča ima mesto Freiburg na Saškem, merijo 21 tisoč kvadratnih metrov in pride na vsakega prebivalca več kot pol kvadratnega metra. — Ljubljana bi morala imeti sorazmerno igrišč za 33.000 kvadratnih metrov. — Sedaj so pa pridejali še druga igrišča in so dvignili prostor za vsakega prebivalca na 2.23 m² — v Ljubljani 122.000 m²! — Mesto Altona je za napravo stadiona ponovno dovolilo 100.000 zlatih mark; pridejali mu bodo plavalnico in jo bodo prilagodili celoti. Od vseh strani prihajajo poročila o novih napravah. Pregled pripravlja sedaj Nemški državni odbor. Poslali so vprašalno polo o igriščih, stadionih, plavalnicah itd. vsem mestom, ki imajo več kot 5000 prebivalcev. Odgovori se bodo glasili po tem, kar je bilo 1. jan. 1925; ne kaj je še v načrtih. Zaključek bo tvoril podlago za nove zahteve v državnem zboru.

AMERIKA V ŠTATISTIKI ZLOČINOV NA PRVEM MESTU.

Njujorški sodnik Talley je označil Zedinjene države ameriške kot »najbolj zločinsko deželo sveta«. V zadnjih 24 letih se je število umorov podvojilo, leta 1921 jih je bilo na primer 9500. V preteklem letu se je izvršilo v Londonu 27 umorov, v Newyorku pa 262. Na 100.000 ljudi pride v Ameriki 7.2 odstot. umorov, v Italiji 3.6! Avstraliji 1.9, Južni Afriki 1.8, Irski 0.9, Španski 0.9, Norveški 0.8, Holandski 0.3, Švici 0.2. Poleg umorov se odklikuje Amerika tudi v ropih in vlomih. Vsako leto ukradejo povprečno 300 milijonov dolarjev. Leta 1922 so našteli 319 bančnih vlomov in 136 napadov na bančne uradnike na javnih cestah. Veliko je poleg vsega drugega krivo teh zločinov tudi časopisje, ki vsako stvar do pičice natančno poroča in kvari domišljijo bravcev.

SVETOVNO MESTO BODOČNOSTI.

Sv. Pavel (San Paolo) se imenuje glavno mesto enakoimenovane države v južni Braziliji. V zadnjih štirih letih je naraslo njegovo prebivalstvo od 450.000 na 700.000. Tako hitrega naraščanja tudi v severnoameriških mestih ni. Vzrok je v prvi vrsti doseljevanje iz Evrope, predvsem iz Nemčije in Portugalske.

WALTER SCOTT V ŠOLI.

Ko je bil slavni škotski pisatelj, Walter Scott, še šolar, je bil v šoli deček, ki je bil zmerom prvi. Walter Scott je vse storil, da bi ga prekosil, a zaman. Minil je dan za dnevom, oni pa je imel še vedno svoje prvo mesto.

Nazadnje zapazi Walter nekega dne, da oni zmerom, kadar ga učitelj kaj vpraša, prijemlje s prsti neki gumb. Zato je Walter Scott mislil, da bi ga slednjič le posekal, če bi mu z zvijačo odtrgal tisti gumb.

In ni se zmotil. Odstranil je gumb, ne da bi bil deček videl, in ko ga je učitelj nekaj vprašal, ubogi fant ni mogel najti prijaznega gumba in ni znal odgovora. Vprašanje je dobil nato Walter Scott, je takoj odgovoril in prišel na prvo mesto, ki ga ni nikdar več izgubil.

Pravijo, da mu je bilo v poznejših letih večkrat žal zaradi tega trika in da je zato vedno izkazoval svojo dobroto, kjer je mogel.

KAKO SE NAVADI STREŽNIK K POSLUŠNOSTI.

Nekega ministra, ki je imel čez glavo dela, je zmeraj nadlegoval neki človek. Že neštetokrat je rekel minister slugi, naj ne spusti več te osebe k njemu, pa je bilo zaman. Nadležni obiskovalec, ki je želel službo, je prihajal spet in spet.

Nazadnje je bilo ministrove potrpežljivosti pri kraju. Pokliče slugo in mu pravi: »Nikakor ne razumem, kako morete vendar tega človeka puščati k meni, ali veste, kaj hoče od mene?«

»Da, gospod, zadnjič mi je pravil, da Vas gre prosit kake službe.«

»Res je; pa veste tudi, kakšno službo hoče imeti?«

»Ne, gospod, ne vem.«

»Tak vam povem, da hoče priti na vaše mesto.«

Odslej je imel minister mir.

KRITIKOV SVET.

V njenih časih precej ugledna pisateljica prosi nekoč drja. Johnsona, da bi izrazil svoje mnenje o neki knjigi, ki jo misli izdati. V svojem pismu pravi: »Če delo ni vredno pozornosti, prosim, da mi to poveste, kajti imam še drugo železo v ognju.« — Ko prebere nekaj strani rokopisa, ga doktor vrne z naslednjo opazko: »Madam, svetoval bi Vam, da denete to tja, kjer imate svoje železo.«

Izpred sodišča.

§ 104. K nekemu gostilničarju na Gorenjskem prideta dva orožnika in pozvedujeta o nekem domačinu. Moža je to tako ujezilo in nejevoljen je rekel: »E pustita ga na miru, v »luft« me pišita, jaz ne vem nič, če sta tako službena, pa ga naznanita.« Obtožen radi žaljenja orožnikov po § 104 je mož priznal, kar je govoril, trdil pa je, da s tem ni imel namena orožnika žaliti. Obsojen je bil na 100 Din globe ali na 2 dni zapora. — Podobno je nahrulil Jože Koderman p. d. »Finfar« na Lipi orožnika, ki je imel pri njem neko njemu neljubo opravilo. Mož se je zagovarjal, da se je vsled zobobola napil kimlovca, ki ga je tako vpijanil, da sploh ni vedel, kaj je govoril. Obsojen je bil na 100 Din globe ali na 2 dni zapora.

Javna sila. Dva fanta, ki sta sicer poštena in dobra, sta se napila nekoč v družbi tovarišev v Medjovi gostilni na Mlinem pri Bledu. Ko so ju ob policijski uri potisnili iz gostilne, sta vdrla eden skozi okno, drugi s silo skozi vrata v gostilno. Ker jima niso hoteli dati vina, bilo je že prepozno in sta bila že pošteno pijana, so jima ponudili črno kavo. Užaljena vsled tega sta pometala kavo in čaše po tleh, na kar sta začela pretepati tovariša Obrezo, ki je dobil lahke poškodbe. Eden je zagrozil tudi domači hčerki z nožem, drugi pa je grozil domačim s kolom. Napravila sta okrog 500 Din škode. Razbijala sta in klicala: »Vina gor, kavo dol!« Obsojena sta bila vsak na 1 mesec težke ječe.

Star grešnik. »No, Karl Neckerman! Vi ste pa že naš star znanec!« Tako je nagovoril predsednik senata deželnega sodišča imenovanega obtoženca, ki je bil obtožen, da je beračil po ljubljanskih gostilnah in nadlegoval goste. Ko pa ga je zalotil stražnik in ga odpeljal na stražnico, se je mož silno razhudil nad stražnikom in njegovim tovarišem. V spremstvu najgrših psovk jima je očital, zakaj sta prišla iz Gorice v Ljubljano lovit reveže in jih pozval, da naj se vrneta v Italijo. Pri obravnavi se je ugotovilo, da je bil ta berač nič manj kot 42 krat kaznovan radi vlačuganja, beračenja in raznih tatvin in goljufij. Stari grešnik se je zagovarjal, da je bil pri zaslišanju tako pijan, da ne ve, kaj je vse govoril, beračil pa je iz potrebe. Na podlagi tega lepega spričevala je bil obsojen na 3 mesece zapora.

Kaznovani zanjkarji. V lovišču v Šmarjah pri Škofljici so opažali lovski najemniki, da je nastavljenih po primernih krajih vse polno zanjk za manjšo divjačino. Delj časa so zasledovali lovci podjetne zanjkarje, ki so na ta način kradli divjačino in napravili mnogo škode, vendar pa jim dolgo časa niso mogli priti na sled. Končno pa se je le posrečilo, da so zasačili enega teh tatinskih lovcev zanjkarjev, ki je vjel na zanjke 200 Din vrednega jazbeca. Kljub tajenju je bil obsojen na 14 dni zapora. Obvisela pa sta tudi njegova družabnika, ker sta se udeležila te jazbečeve pojedine in sicer je dobila postrežljiva kuharica, ki je jazbeca skuhala, 1 teden, njen drug pa 3 dni zapora in morajo plačati seveda še vse stroške in na 200 Din za jazbičevino.

Gospodarstvo.

B. D.:

Vprašanje naše pomorske trgovine.

Split, na koncu 1924.

Za celo naše gospodarsko življenje je brez dvoma naš izhod na morje velikega pomena. Zapadni kraji naše države gravitirajo itak k morju, vzhodni pa so prisiljeni iskati za svoje produkte kupce po zapadni Evropi. Vsled tega postaja pomen našega pomorstva, naših centralnih pristanišč in našega trgovskega brodovja naravnost velik.

Danes, ko obhajamo šestletnico svobodne države žal še ni rešeno vprašanje naših trgovskih emporij v Primorju, ki so za našo svetovno trgovino usodnega značaja. Posebej pa za Slovenijo. Zdaj ko smo izgubili Trst in Reko, ki so za našo trgovino bili dve zelo važni in stari trgovski mesti, nam prihaja vprašanje, kje iskati zlasti za naše severne in severnozahodne kraje izhod na morje. Bodočnost našega trgovskega življenja nas sili da v postavljanju centralnih luk za naše kraje ne napravimo takih napak, ki bi bile za razvoj naše trgovine usodne. Glede na geografski položaj naših dežel bo potrebno se postaviti na stališče dveh ali največ treh centralnih pristanišč. Od teh eno bo nujno (kakor to dokazuje ing. Klodič v svoji brošuri) v severnem Jadranu in eno v centralni Dalmaciji. Če bi se opustila ideja železnice z izhodom v Kotorju in se rajši zgradila železnica z izhodom v Šibeniku, Splitu, ne bo treba pričeti kar z tremi centralnimi pristanišči. Pristanišče v severnem Jadranu, katero bi naj služilo tudi vsemu slovenskemu izvozu, bo najbrže Sušak. Če se izpeljajo nujne železniške veze kakor n. pr. Kočevje-Moravice, bo pot slovenski trgovini zelo lažja. V srednjem Jadranu si kot pristanišči konkurirata Split in Šibenik. Kateri bo zmagal, ni mogoče naprej vedeti. Pač pa ima Šibenik z liško železnico za eno uro krajšo vožnjo proti Karlovcu in Zagrebu. Split pa ima s svojimi industrijskimi podjetji tehten razlog za prvenstvo.

Ureditev naših pristanišč bo zahtevala velikih stroškov. Sušaška luka je gotovo premajhna za večji promet. Treba bo investirati velikega kapitala in šele tako bo severni del države dobil svoje pristanišče. Tako bo treba napraviti tudi v Šibeniku in Splitu. Gre za milijone in za stotine milijonov, ampak ta denar bo dal koristi. Les, premog, boksit, karbid in cijanamid bodo našli svojo pot v svet.

Drugo vprašanje, ki se postavlja v ospredje z vprašanjem naših luk je gotovo stanje našega trgovskega brodovja. Vsi tisti, ki so rohneli, ko se je vršila delitev avstrijske trgovske flote, češ da smo dobili premalo, bi molče strmeli pred krizo našega trgovskega brodovja. Glavna naša družba trgovskega brodovja »Jadranska plovidba« se bori s težavami, ker ne more vse svoje ladje postaviti v promet. Nekoliko lažje je to z drugimi družbami, ki imajo le tovorne ladje, ker je danes z delom potniških ladij težko vsled nerentabilnosti linij, ki jih te opravljajo. Tovorne ladje so pa težko oškodovane vsled konkurence inozemskih parobrodnih družb. Žalostno je, da naše fabrikate in surovine iz našega Primorja prevažajo tuje tovorne ladje. Tako je z našo lesno trgovino, tako z našimi rudarskimi surovinami, pa tudi z industrijskimi produkti. Še hujše pa je, ko prinašajo inozemske ladje našim trgovcem vse kar rabimo iz tujih krajev. Sicer tu igra dokaj veliko ulogo brezvestnost naših industrijskih podjetij, ki so, posebno v Dalmaciji, še večinoma v tujih rokah. Vsled tega hira naš pomorski promet in bo zelo težko za naš trgovski pomorski park, če se tako še nadaljuje.

Upati je, da bodo vse težkoče, ki ovirajo našo pomorsko trgovino, premagane. Sicer je za to treba precej razumevanja pri vseh interesentih, zlasti pa pri voditeljih naše države.

Tržno poročilo.

Dunajsko tržno poročilo. Na dunajskem svinjskem trgu dne 30. decembra pret. leta je bilo 15.651 kom. prašičev: Poljska 10.390, Romunska 4066, Jugoslavija 1087, Ogrska 79, Nemčija 83, Avstrija 14. Cene: Ia. debele svinje aK 21—22.500, srednje debele svinje 20 do 21 000, težke svinje aK 19—21.500, lahke svinje 18—20.000, angleške mesnate svinje 16—21.000. Tendenca trga je bila vsled velikanskega dovoza slaba. Cene so padle za ca. 8000 aK, t. j. ca. 7.20 Din pri kg žive teže. Ker je vsakdo računal z večjo uporabo vsled praznikov, je dospelo na Dunaj toliko blaga, da je bil normalni dogon prekoračen za celih 6000 do 7000 kom. prašičev, vsled česar so cene občutno padle, in so naši izvozničarji posebno oni iz Banata izgubili velikanske svote.

Dunajski živinski trg. Na dunajskem živinskem trgu je bilo 29. decembra p. l. 2129 kom. goveje živine: Romunska 580, Ogrska 624, Avstrija 532, Jugoslavija 210, Nemčija 102, Čehoslovaška 72. Cene: Ia. voli aK 17—20.000, srednji voli 14—17.500, slabi voli 12.500 do 14.500, bušaki 12—15.000, biki 14—17.500, krave 13—16.000, klobasarice 7—10.000. Potek trga je bil slab. Cene so padle za ca. aK 2000 pri kg žive teže.

* * *

g **Koliko dolgujemo tujim državam?** Naš dolg severnoameriškim Združenim državam znaša 62..865.000 dolarjev (tu ni všteto Bleerovo posojilo), kar znaša po tečaju dolarja z dne 31. decembra 1924 3991.9 milijonov dinarjev. — Angliji dolgujemo 30.732.819 funtov šterlingov ali 9435 milijonov dinarjev. — Naš dolg Franciji dosega 1743 milijonov frankov ali 6067.5 milijona dinarjev. — Italiji dolgujemo 17 milijonov lir ali 46 milijonov dinarjev, skupno torej 17.465 milijonov, torej 17 in pol milijarde dinarjev! Pri tem pa niso všteti predvojni dolgovi Srbije v inozemstvu ter Bleerovo posojilo.

g **Plačilne težkoče belgrajske »Srpske banke«.** Uprava belgrajske Srpske banke je predložila te dni sodišču predlog za uvedbo poravnalnega postopanja. Svojim upnikom nudi v 4 letih izplačljivo 100 odstotno poravnavo. In sicer: prvi obrok s 15 odstotno, drugi obrok s 25 odstostno, tretji obrok s 30 odstotno. Četrti obrok po 4 letih s 30 odstotno odškodnino. Hranilne vloge do 3000 dinarjev se izplačajo po 6 mesecih, a vloge do 5000 Din po enem letu s 6 odstotnimi obrestmi. Sodišče je odobrilo poravnalno postopanje, toda prvi narok še ni določen.

g **Iz Slavenske banke.** »Jutranji list« poroča, da se je zahvalil za ravnateljsko mesto v Slavenski banki g. Juraj Mikuličić, ameriški veleindustrijalec.

g **Poravnave in konkurzi na Hrvatskem.** L. 1924 je bilo na Hrvatskem 509 poravnav in 25 konkurzov. Od teh so znašala pasiva 131,388.900 Din, aktiva pa 82,772.229 dinarjev. V l. 1923 pa je bilo samo 52 poravnav in 11 konkurzov. Pasiva so znašala 92,642.233 Din, aktiva pa 41,347.513 Din.

g **2½% državna renta za vojno škodo.** Iz Službenih novin posnemamo, da je natisnjeno 4600 serij, oz. 4,600.000 komadov, kar je 4600 milijonov dinarjev nominalne vrednosti. Od tega je bilo do konca decembra izdano 3,969.196 komadov. Amortizacija se bo izvršila v roku 50 let, letos pa na dan 15. januarja, žrebanje pa se bo vršilo 16. februarja t. l. Nadalje je objavljen podroben amortizacijski načrt. Natančneje glej prilogo Službenih novin št. 300, z dne 31. decembra 1924.

g **Dohodki od državne trošarine.** V mesecu oktobru lani so znašali državni dohodki od trošarine 67,134.219 dinarjev ali okroglo za 6 milijonov dinarjev več kakor lani. Trošarine na sladkor je bilo v mesecu oktobru lani plačane 37,410.310 dinarjev, trošarine na špirit 10,948.732 dinarjev, na kavo 4,222.529, na pivo 4,347.590, na vino 3,115.544, na žganje 1,423.007 in na bencin 1,641.654 dinarjev.

g **Konferenca lesne industrije.** Po časopisnih poročilih iz Belgrada se bo 12. jan. t. l. vršila v ministrstvu za šume in rude konferenca, katere se bodo poleg delegatov omenjenega ministrstva udeležili tudi delegati trgovinskega in finančnega ministrstva in seveda zastopniki lesne industrije. — Za Slovenijo bi prihajale v poštev sledeče zahteve lesne industrije: otvoritev tranzitnega prometa preko Št. Petra na Reko, tarifni popust 30 odstotkov za izvoz lesa iz Slovenije, odprava lomljenega tarifiranja itd.

g **Konferenca zavezniških finančnih ministrov.** Dne 6. februarja t. l. se bo začela v Parizu konferenca zavezniških finančnih ministrov. Udeležil se je bo tudi naš finančni minister. Razpravljalo se bo o končni razdelitvi plačil, katere je dosedaj Nemčija po Dawesovem načrtu izvršila (250 milijonov zlatih mark). O vojnih dolgovih ne bo razprave.

g **Nova carinska tarifa v Avstriji.** Dne 1. t. m. je stopila v Avstriji v veljavo nova carinska tarifa, kakor smo že poročali.

Borze.

2. januarja 1925.

DENAR:

Zagreb. Italija 2.70.50—2.73.50 (2.705—2.735), London 304.85—307.85 (306.50—307), Newyork 63.90—64.90 (63.95—64.95), Pariz (brez ponudbe in povpraševanja), Praga 1.9430—1.9730 (1.9425—1.9725), Dunaj 0.09—0.0920 (0.0902—0.0922), Curih 12.56—12.66 (12.57—12.67).

Curih. Belgrad 7.9250 (7.85—7.95), Budimpešta 0.007050, Berlin 1.22 (1.222—1.223), Italija 21.65 (21.60—21.70), London 24.33 (24.29—24.31), Newyork 513 (514), Pariz 27.85 (27.70—27.80), Praga 15.45 (15.50—15.55), Dunaj 0.0072 (0.0072—0.0075), Bukarešt 265, Sofija 3.75.

Dunaj. Devize: Belgrad 1101, Kodanj 12.380, London 336.900, Milan 2992, Newyork 70.935, Pariz 3857, Varšava 13.610. Valute: dolarji 70.460, angl. funt 335.100, franc. frank 3840, lira 2965, dinar 1095, češkosl. krona 2122,

Praga. Devize: Lira 143, Zagreb 52.50, Pariz 184.25, London 160.80, Newyork 33.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI:

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo iz leta 1921 65 (denar), 2.50% državna renta za vojno škodo 125 (denar), Celjska posojilnica d. d., Celje 210—212 (zaklj. 210), Ljubljanska

kreditna banka, Ljubljana 225 (denar). Merkantilna banka, Kočevje 125—130, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 890—910, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 140—154, Združene papirnice, Vevče 120, »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1395 (blago), »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 48.50 (blago).

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 113—114, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 61.50, Jugoslavenska banka, Zagreb 104—106, Ljubljanska Kreditna banka, tu 225, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 890—900, Slavenska banka, Zagreb 85, Dioničko društvo za eksploataciju drva, Zagreb 66.50, Hrv. slav. d. d. za ind. sećera, Osijek 750—760, Našica 40—42.50, Slavonija 67—67.50, Trboveljska premokokopna družba, tu 415, Združene papirnice, tu 415, 7% drž. inv. posojilo 64, Vojna odškodnina 126.

Dunaj. Živnostenska banka 836.000, Alpine 373.000, Greinitz 155.000, Trboveljska družba 458.000, Hrvatska eskomptna banka 167.000, Jugosl. banka 116.000, Leykam 106.000, Hrv.-slav. dež. hip. banka 65,000, Gutmann 820.000, Slavonija 69.100.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Remeljni 60/60, 70/70, 80/80, 90/90, 100/100, od 4—6 m dolž., fco. meja 730. Hrastovi frizi, 4, 5, 6, 7, od 30—60 cm, fco. meja 1430. Smrekove deske, 40 mm, media 23, monte, fco. meja 610. Trami, 4/4, 4/5, 5/6, 5/7, 6/8. merk. blago, fco. meja 385—400. Bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, fco. nakladalna postaja, 1 vag. 23—24 (zaklj. 23). Oglje, I a, vilano, fco. meja 120—123. Žito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco. Ljubljana 445. Pšenica bačka, par. Ljubljana 500. Koruza, nova, umetno sušena, def., fco. dom. Ljubljana 255. Oves bački, fco. Ljubljana 370. Laneno seme, fco. Ljubljana 700. Otrobi pšenični, srednje debeli, fco. gor. postaja 225. Krompir beli, fco. nakladalna postaja, 2 vag. 140—145 (zaklj. 140). Stročnice, sadje: Fižol, ribničan, očiščen, b/n, fco. Postojna trans. 480. Fižol prepeličar, očiščen, b/n, fco. Postojna trans. 565. Fižol mamalon, očiščen, b/n, fco. Postojna trans. 480.

Novi Sad. Koruza 192, oves 300, moka št. 0 610. Tendenca pri pšenici in moki čvrsta, ostalo neizpremenjeno.

Ljubi Bog je nocoj ob 21. uri rešil zemskega trpljenja, nadlog in težav, ter poklical k Sebi našega ljubljenega soproga ozir. očeta, starega očeta, brata, strica, gospoda

Antona Rogelj

dimnikarskega mojstra v Sp. Šiški

v 62. letu starosti, previdenega s svetimi zakramenti in udanega v voljo božjo.

Pogreb ljubljenega pokojnika bo v soboto, dne 3. januarja 1925 ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Spodnja Šiška 62, na pokopališče k Sv. Križu.

Spodnja Šiška, 1. januarja 1925.

Ivana Rogelj, soproga. — **Pavla Bevc** rojena Rogelj, hči. — **Vaclav, Anton, Peter**, sinovi. **M. Košir** roj. Rogelj, sestra. — **Joško Bevc**, zet. — **Eleonora, Metka in Tončka**, sinahe. — **Herta, Zdenko, Marjan, Vera, Tončka, Peter, Majda, Ljubo in Ladko**, vnuki in vnukinje.

PROSTOVOLJNO GASILNO DRUŠTVO V SPODNJI ŠIŠKI naznanja tužno vest, da je njega 25 let delujoči član

Anton Rogelj

dne 1. januarja preminul.

Pogreb se vrši v soboto, dne 3. januarja, ob 3. uri popoldne izpred hiše žalosti, Jernejeva cesta št. 62.

ODBOR.

PRODA SE HIŠA

s staro renomirano dobro idočo TRGOVINO

ležeča ob železnici v nekem mestu Gorenjske oziroma skupno z moderno urejenimi gospodarskimi poslopji, sadni vrt, zemljišča, gozdovi kakor tudi živi in mrtvi inventar. — Vprašanja pod »GORENJSKO« štev. 24 na upravo »Slovenca«.

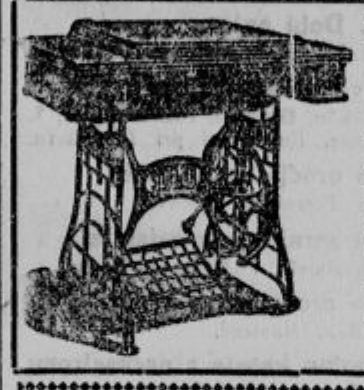

15letno jamstvo

Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le **Stoewer** za rodbinsko in obrtno rabo.

ZALOGA

L. BAZAGA, LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA 6/I

Razpis. Podpisano županstvo razpisuje službo OBČINSKEGA DACARJA. Prošnje je vlagati do 10. januarja 1925. V prošnjah je navesti event. strokovno znanje. Plača po dogovoru. — Natančnejši pogoji se izvedo v obč. uradu med uradnimi urami. — Županstvo občine Vič — Iv. Gale l. r., župan.

Premična rešetka

(Wanderrost)

že rabljena, se radi preureditve kurilne naprave ceno PRODA. Površina rešetke 4 m², dolga 4 m, široka 1.50 m. Pogon eletričen ali na jermen. — Ponudbe je poslati na RAVNATELJSTVO ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA.

Slavonska podravska železnica

išče dva inženira

ki sta sposobna v gradnji železnic in v vzdrževanju železniških prog. — Služba se lahko nastopi takoj, ter je stalna in zvezana z event. pravico do pokojnine. — V prošnji se morajo označiti plačilni pogoji in navesti dosedanje službovanje. Prošnje je nasloviti na **ravnateljstvo zgoraj imenovane železnice v BELIŠČU.**

KARL SINKOVIČ

MARIBOR :: Grajska ulica štev. 2 (Burg)

KLJUČAVNIČARSTVO in DELAVNICA za popravila avtomobilov ter motorjev. Priporoča vsa v stroko spadajoča dela kakor tudi popravila poljedelskih strojev.

Postrežba hitra in točna. Cene zelo zmerne

NAJBOLJŠA REKLAMA so oglasi v »Slovencu«.

Salama

prve vrste

nova roba popolna zrila

dobiva se povsod.

Prva hrv. tvornica salam, sušenega mesa in masti

M. Gavrilović-a sinovi d. d.

Petrinja.

Generalno zastopstvo za Slovenijo

R. Bunc in drug

Ljubljana, Celje Maribor.

IŠČETE LI NAMEŠČENJA?

Naročite iz Osijeka organ za natečaje in posredovanje služb »Fortuna«. Vsaka številka prinese ca. 300 oglasov iz vseh delov sveta, nanašajočih se na prazna mesta za moške in ženske v srbo-hrvatskem, nemškem in mažarskem jeziku. Naogledna številka se brezplačno ne pošilja, kakor tudi ne naročila po povzetju. Cena posamnim številkam 10 Din, na en mesec 35 Din, na četrt leta 100 Din. 7458

Večjo količino orehovega, hrastovega, lipovega, javorovega, jesenovega, gabrovega in bukovega

okroglega lesa

se proti takojšnjemu plačilu stalno kupuje. Ponudbe na tvrdko VINKO KRSTAN — lesna trgovina, MARIBOR, Majstrova ulica 13. 7564

ISTOTAM SE IŠČE

za stalno celoletno dobavo smrekove, jelkove, borove in mecesnove DESKE I. in II. vrste v vsaki množini, naravnost od producentov in posestnikov žag, kateri bi žagali po meri.

Royal Mail Line

Kr. angleška poštno-parobrodna linija.

General. zastopstvo za kraljevino SHS:

Zagreb

Trg I. štev. 17.

Redni potniški promet

Hamburg—Cherbourg—Southampton v **Novi Jork in Kanado**

Cherbourg—Liverpool—Southampton v **Južno Ameriko**

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo.

Odprava potnikov 1, 2, 3. razreda. — Kabine 3. raz. z 2 in 4 posteljami
Udobnost — Sigurnost — Brzina

Podzastopstva:

Beograd, Karagjergjeva ulica 91. — **Ljubljana**, Kolodvorska 26. — **Vel. Bečkerek**, Kralja Aleksandra 4.

Brzojavni naslov za vsa gornja podzastopstva „ROYMAILPAC".

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Črno goro: **Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gružu.**

Dopisovanje v vseh jezikih.
Naslov za brzojavke: Prometna banka.

Ugodno kupiš:

nogavice navadne Din 19·—
nogavice svilene flor Din 39·—
volnene jopice Din 68·— in 98·—
zimske rokavice Din 25·—
Crep de chine Din 95·—, 130·—
damska srajca Din 39·— ter drugo blago po konkurenčnih cenah pri **A. Šinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana, Mestni trg št. 19.**

Kdor da več

za priporočilo svoje tvrdke ali podjetja v kakem časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom, ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je temu ponajveč vzrok napačno izbran način reklame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj kupuje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega dnevnika in zahteva podrobnih pojasnil in proračun. Stranka si pri tem prihrani trud in stroške in se obvaruje češče večje škode.

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

(Dalje.) 58

»Drugi kralji so isto zahtevali in več ponujali, toda ona ni zate in za nobenega drugega,« je odgovorila Asti, zroč mu naravnost v oči.

Tedaj se je Janees zganil, kakor da jo hoče udariti, a se je zopet premisilil in odgovoril:

»Grdo odgovarjaš na lepo ponudbo, čeprav si ženska, o kateri nihče ne ve, kaj je in od kod je prišla. Pa ljudje naju gledajo. Govoril bom jutri zopet s teboj; imej se dobro dotlej!«

»Vsako govorjenje je odveč,« je začela Asti, toda on je že bil odšel.

Asti je takoj poiskala Tuo na vrtu in ji vse povedala.

»Sedaj bi si pač želela, da bi Kefer iz puščave bil pri naju,« je rekla Tua nemirno, »zakaj zdi se mi, da sem zopet v pasti. Tega Janeesa ne ljubim nič bolj, nego sem ljubila Abija ter princa iz Keše, in ne bom nikoli njegova kraljica.«

»Mislim, da bi bilo po tem takem najbolje, če zbeživa v puščavo in ga še nocoj tamkaj poiščeva, ker veš, gospa, kaj se dogaja možem, ki se ozirajo po tvoji lepoti.«

»Vem, kaj se je zgodilo princu iz Keša, in kaj se bo zgodilo Abiju ob strani tiste, ki sem mu jo zapustila, to si lahko mislim; morda se tudi Janeesu ne bo bolje godilo. Vendar pojdiva!«

Asti je prikimala, nato pa se je nečesa domislila, da je odšla v hišo in jela dekle izpraševati. Takoj se je zopet vrnila ter rekla:

»Prepozno je; vojaki so že izpostavljeni naokrog in nekatere izmed naših žensk, ki so hotele oditi iz hiše, so se morale vrniti; pravijo, da na kraljev ukaz ne sme nihče skozi naša vrata.«

»Ali naj sedaj sežem v strune in zakličem Keferjevo ime, kakor mi je bil naročil?« je vprašala Tua.

»Mislim, da še ni čas, gospa. Morda nevarnost mine, morda nam noč prinese kakšno dobro misel in tedaj bi bil hud, če bi ga klicala za prazen nič. Pojdiva k obedu.«

Šli sta torej v hišo in sedli k večerji, a sta nenadoma zaslišali ropot, in ko sta pogledali, kaj je, sta ob svitu svetilke opazili, da se ženske gnetejo v sobo, za njimi pa dva skopljenca. Tua je potegnila bodalo iz obleke in skočila, toda prvi skopljenec, star, sivolas mož, se ji je poklonil in rekel:

»Gospa, ubij me, če hočeš, ker nimam orožja, toda zunaj je še mnogo naših in vse upiranje bi bilo zaman. Čuj me! Nič hudega se ne bo zgodilo ne tebi, ne tvoji spremljevalki; toda kraljeva želja je, da dobi tako odlična in lepa gospa boljše stanovanje, nego je ta trgovina. Zato mi je ukazal, naj vzamem tebe in vse tvoje služabništvo in vse blago in te pripeljem v njegovo palačo, kjer bo sam govoril s teboj.«

»Spravi bodalo in ne izgubljaj besed s temi sužnji, hči,« je rekla Asti. »Pojdiva, saj ne moreva nič drugega storiti.«

Ko sta se torej zagrnili in oblekli, so ju odpeljali z njunimi biseri in blagom in ju posadili v dvojno nosilnico, kraljeve ženske pa so pobrale vse ostalo blago in ga odpeljale s služabnicami vred, tako da je hiša ostala popolnoma prazna. V spremstvu vojakov so ju nesli skozi mirne ulice, dokler niso prišli do velikih vrat, ki so se za njimi zaprla; ko so prehodili mnogo stopnišč, so položili njuno nosilnico v veliki in lepi sobi, razsvetljeni s srebrnimi svetilkami z dišečim oljem, na tla. Tamkaj in v sosednjih sobah sta našli kraljeve dvorjanke in svoje lastne služabnice, ki so že urejevale njuno blago.

To delo je bilo kmalu končano, in ko so jima dali še hrane in vina, sta ostali sami v sobi. Spogledali sta se.

»Ali naj sedaj sežem v strune in zakličem?« je rekla Tua in dvignila harfo, ki jo je bila prinesla s seboj. »Glej, tamle je okno, ki je Kefer o njem govoril.«

»Mislim, da še ni treba, gospa. Spoznati morava vse okoliščine, preden zakličeva na pomoč.« Ko je izgovorila te besede, so se vrata odprla in vstopil je kralj Janees, opravljen v kraljevska oblačila.

Sredi te velike sobe je bila mramornata kotanja s čisto vodo, ki je morda nekoč služila za kopeli kraljicam, ki so svojčas prebivale tamkaj, ali pa je bila napravljena zato, da hladi prostor ob času vročine. Tua in Asti sta stali na eni strani kotanje, z druge pa je prišel kralj, tako, da je bila voda med njimi. Trikrat se je poklonil Tui, nato pa je rekel:

»Gospa, ki se imenuješ Neferte, kakor mi pravijo tvoje služabnice — in ker ni pravega imena, bo gotovo tudi to dobro — gospa, prišel sem, da te prosim oproščenja za dejanje, ki se ti mora zdeti žaljivo in krivično. O gospa Neferte, moje opravičilo bodi, da nisem mogel ravnati drugače. Sam ne vem, ali je hotela dobra ali zla sreča, da sem danes zagledal tvoje obličje; sedaj si ne želim nič drugega, nego da bi ga videl zopet in da bi ga gledal vse svoje življenje. Gospa, boginja ljubezni, ki jo v Egiptu imenujejo Hathoro, me je storila tvojega sužnja, tako, da ne mislim več na časti, moč ali bogastvo ali na druge žene, marveč nate in samo nate. Gospa, nič hudega bi ti ne hotel storiti, ker glej, ponujam ti polovico svojega prestola. Ti in samo ti boš moja kraljica. Sedaj govori!«

»Kralj Janees,« je odgovorila Tua,« kateri hudobni duh te je obsedel, da hočeš napraviti kraljico iz pevke, trgovkine hčere, ki se je pritepla v tvoje mesto? Pusti mene in hrani to visoko mesto za kako odlično žensko. Pošlji k Abiju, ki baje vlada kot faraon v Egiptu, in zasnubi hčer njegove krvi, ker pravijo, da jih ima več; ali katero sirijsko princeso, ali pošlji h kralju v Biblos ob Libanonu, ali h gospodu iz Keša, ali preko puščave do cesarja v Puntu in pusti to ubogo pevko, naj gre svojo pot.«

»To ubogo pevko,« je ponavljal Janees za njo, »ki prodaja sama ali njena mati,« in se je priklonil Asti z nasmehom, »bisere, ki odtehtajo dohodke celega kraljestva; to ubogo pevko, čigar slonokoščena podoba na harfi je ovenčana z egipčanskim kraljevskim urejem; to ubogo pevko, čigar čudovita lepota je taka, da bi jo bilo mogoče najti morda samo še med hčerami starih kraljev; to ubogo pevko, čigar glas zna očarati srca ljudi in živali! Gospa Neferte, hvala ti za svarilo, toda jaz bom vendar poskusil in sem prepričan, da se moji otroci ne bodo sramovali krvi take pevke, ki ima, kakor sem videl, ko je padla pregraja, na vratu utisnjeno sveto znamenje, kakršnega ob Nilu po božje častijo.«

»To mi laska,« je odgovorila Tua hladno, »toda ustreči ti vendar ne morem. Med svojim lastnim preprostim ljudstvom imam ženina in poročila se bom z njim ali z nikomer.«

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev **LUDOVIK BARAGA** Ljubljana, Šelenburgova ulica 6

MALI OGLASI

Vsaka drobna **vrstica Din 1·50** ali vsaka **beseda 50 par.** Najmanjši **5 Din.** Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

JOŠKO BENZIA
VERA BENZIA
ROJ. HOČEVAR

POROČENA

SPLIT LJUBLJANA
30. DECEMBRA 1924

Vsled velikega dela in obrata v moji modni in manufakturni trgovini iščem za takoj sposobnega

kompanjona

kateri bi tudi v podjetju lahko sodeloval. Kompanjonu stanovanje takoj na razpolago. Reflektanti naj se blagovolijo — po možnosti — predstaviti osebno pri tvrdki **Nika Zipser, BLED, Slovenija.** 19

DVE DIJAKINJI

sprejmem na hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista pod štev. 22.

Lepo stanovanje

v vili v MARIBORU

3 ali 4 sobe, kopalnica, z ali brez vrta, itd., se odda proti primernemu posojilu. Ponudbe z navedbo rodbinskih članov, višine posojila itd. se prosi pod »OBRESTI ZA NAJEMNINO« poslati na upravo »SLOVENCA« v MARIBORU.

Oprava

zelo dobro ohranjena, za spalnico (staronemški slog), kompletna, dekorativ. divan ter oprava za kuhinjo, se proda. — Naslov pri upravi »Slovenca« pod štev. 23.

STANOVANJE

sobo in kuhinjo, v novi hiši dobi, kdor kupi novo hrastovo spalnico. Cena nizka. — Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod štev. 24.

SLUŽKINJA

za vsa hišna opravila, zmožna in poštena, ki zna kuhati, se sprejme pri boljši družini (2 osebi). **Frančiškanska ulica štev. 2, III. nadstropje, desno.** 26

SOBA

s posebn. vhodom, se odda s hrano 2 gospodičnama ali gospodoma. — Naslov pove uprava lista pod štev. 21.

GOSPODIČNA

zmožna popolnoma slovenske in nemške korespondence ter stenografije in vseh drugih pisarniških poslov, želi premeniti svoje službeno mesto. — Ponudbe pod »1500« na upravo lista.

---

2 MEBLIRANI SOBI

z verando in porabo kuhinje event. vrta, se dasta v najem v lepo ležeči vili, štiri postaje od Ljubljane ob južni železnici. Porabni tudi za pisarno. Naslov se izve v upravi lista pod 41.

IŠČE SE

kmečko dekle

pošteno, vajeno vsega dela na kmetiji, in **DEČEK** nad 15 let, na srednjo kmetijo pri Ljubljani. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Ponudbe na upravo pod šifro »ZVESTA« štev. 29.

Ključavničar

ki je posebno vešč v izdelovanju **OGRAJ,** samostojen delavec, se išče. Oglasi naj se pri **LUDOVIKU SUPANČIČ, Bos. Krupa.**

Sprejmejo se novi naročniki za PRISTNO

GORENJSKO MLEKO

liter po 3 Din. Dvakrat na dan **SVEŽI KRUH** iz I. parne pekarne Shrey naslednik Kaučič. Večjim odjemalcem mleka in kruha dostava na dom, ter se pri kruhu da popust. Delikatesa in mlekarna. — **Poljanska c. 18.**

Išče se **VAROVALKA**

k 4 letnemu fantku, trgovska hiša na deželi! Predpogoj plemenitost in ol'kal Nastop po dogovoru takoj. — Ponudbe je poslati pod šifro: »Zanesljiva vzgoja« štev. 8179 na upravništvo.

ZANESLJIVE POTNIKE

le s prvovrstnimi referencami, ki bi želeli vzeti seboj tudi zelo dobro idoče blago, išče pletarna v PTUJU, Poštni predal štev. 5.

SLUŽBO V PISARNI

IŠČE narednik, ki želi izstopiti iz vojaške službe; star 25 let, ima 5 razredov gimnazije in je vajen vseh pisarniških del. Naslov pri upravi »Slovenca« pod 8226

POZOR! POZOR!
PROSTOVOLJNA
RAZPRODAJA!

Vrši se **dne 3., 4., 5. in 6. januarja 1925 — Cesta na Rožnik št. 29.** Prodal se bo ves tovarniški INVENTAR, skupno ali posamezno:

Motor 16—18 HP za surovo olje, **1 velika stiskalnica** (Exzenterpresse), **ena velika stružnica za železo, 1 vtiskalni stroj** (Sickenmaschine), **1 brus** (Schmirgelscheibe), vse za pogon, **1 vrtalni stroj,** nadalje štiri **ročne stiskalnice** (sprudelpresse), orodje in dr. predmeti. **Začetek vsakikrat ob 8. uri. Resni kupci vabljeni!**

ČREVA

vseh vrst, kakor vsako leto po najugodnejši ceni vedno na zalogi. Ravnotam se kupuje

surovi in stopljeni loj

in se plača po najvišji dnevn. ceni. **Jos. Bergman,** Ljubljana, Poljanska cesta št. 85.

25. leto obstoja tvrdke!

Marija Vezjak

STROJNA PLETARNA - V MARIBORU - Vetrinjska ulica št. 17,

priporoča vsa v stroko spadajoča dela po zelo nizkih cenah.

POSTREŽBA TOČNA!
PREPRIČAJTE SE!

Sploš. kleparstvo Ferdo Ferenz,

LJUBLJANA - Mirje 2,

izvršuje vsa stavbena in galanterijska nova dela in popravila strokovno in ceno.

Specijelno emajliranje

dvokoles v ognju

kakor tudi razne kovinaste predmete, napisne table, postelje, mize, stole itd. Izvršujem vsa pleskarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska dela po zelo ugodnih cenah.

Franc Bokal

Celovška cesta št. 65 - Zgornja Šiška, poleg mitnice.

Tone Malgaj

pleskar in ličar, sobo in črkoslikar,

Delavnice: Kolodvorska ul. 6, Zg. Šiška 121.

Naročila se sprejemajo Kolodvorska ul. 6.

ZALOGA KLAVIRJEV

in planinov najboljših tovarn Bösendorfer, Erhbar, Czapka, Hölzl, Schweighofer, Stingl itd.

TUDI NA OBROKE

JERICA HUBAD, roj. Bolenc Ljub. Hilšerjeva 5

Halo! TEKMA! Halo!

Ker hočemo našo kremo za čevlje, znamka »Lebin«, obširno vpeljati in vsakogar prepričati o izvrstni kvaliteti, smo razpisali natečaj, ki se vrši od 1. januarja do 15. februarja 1925.

NAGRADE:

1. nagrada 1000 Din v gotovini. — 1. nagrada 40 duc. kreme »Lebin«. — 1. nagrada 20 duc. kreme »Lebin«. — 1. nagrada 10 duc. kreme »Lebin«. — 12. nagrad ¼ kg kreme »Lebin«.

POGOJI: Vsak tekmovalec mora: 1. rešiti uganko; 2 poslati v pismu svoj natančni naslov ter priložiti 10 Din. — Vsak tekmovalec dobi po pošti 1 škatlo kreme »Lebin«, četudi ni uganke pravilno rešil. Na vsakem ovitku bo označena številka dotičnega tekmovalca. — **Žrebalo se bo dne 15. februarja** ter pride za prvo nagrado brzojavno obvestilo, za vse druge pa pismeno.

Uganka: van, Ba, ber, E, Ljub, vem, No, lja, va, I, nat, na. L. mesto na Kranjskem. — E. prva ženska na svetu. — B. kje se največ žita v Jugoslaviji pridela. — I. ime moškega spola. — N. mesec v letu.

Pismo je poslati na:

Kem. tvornico »LEBIN«, Hoče pri Mariboru.

Žrebanje nagrad

„AIDA", proizvajalnice parfumerij, Zagreb B-cesta 19a.

Za nagradni natečaj je prišlo vsega skupaj 22.320 prijav natečajnikov, od katerih jih je bilo 512 nepravilnih, kateri torej ne sodelujejo pri žrebanju. Na podlagi žrebanja, ki se je vršilo 30. decembra ob 9. uri dopoldne v pisarni kr. notarja dr. Mihaljinca, Zagreb, Frankopanska ulica 1, ob prisotnosti zastopnika policije in srezke finančne kontrole, so bile izžrebane sledeče številke z doli navedenimi nagradami:

1. Dobi auto:
Št. 12.001 Nikola Šakić, Dobroselo, p. D. Lapac.

2.—3. Dva velika lestenca:
Št. 13.009 Angjel Schön, Beograd, Balkanska ul. 5.
Št. 17.292 Vasilij Iljes, Bučečanci pri Ljutomeru.

4. Jedilno orodje za 12 oseb:
Št. 14.276 Elizabeta Petrović, Vinkovci.

5. 1 toiletna garnitura iz kristala:
Št. 9.319 Vesela Kraljević, Pučišče na Braču.

6. Jedilno orodje za 6 oseb:
Št. 20.626 Helena Ban, Novisad.

7.—8. Usnjate potne kasete z necesairom:
Št. 13.395 Krausz Joszefne, Debeljača.
Št. 358 Manč Marula, Zagreb, Frankopanska 4.

9. Rohrblatt - kovčeg:
Št. 6.887 Mesić Stjepan, Zagreb, Medulićeva 33.

10.—14. 5 moških zlatih ur:
Št. 6.569 Mihael Kopriva, Vel. Dolenci.
Št. 6.183 Amalija Mostnak, Celje.
Št. 4.383 Gajdoš Margit, Pančevo.
Št. 12.139 Vitomir Savić, Beograd, Hotel Bristol.
Št. 16.279 Seliškar Tomo, Rika pri Laškem.

15.—19. 5 ženskih zlatih ur:
Št. 22.270 Krešimir Res-Koretić, Zagreb, Vrhovčeva ulica 4.
Št. 251 Josip Lovec, Maribor, bolnica.
Št. 6.600 Fani Gründner, Poljčane.
Št. 26.505 Čumbrek Stjepan, Zagreb, Gredice.
Št. 15.888 Franjo Šoba, Zagreb, Marovska 25.

20. Moka - servis za 6 oseb:
Št. 92 Mladen Dembić, Gospić.

21.—22. Kristalne vaze:
Št. 8.494 Blanka Gaon, Sarajevo.
Št. 11.978 Petar Pekić, Sombor.

23.—25. Veliki lestenci:
Št. 416 Milan Grospić, Zagreb, Vlaška 116.
Št. 15.587 Leo Paspa, Zagreb, Prilaz.
Št. 11.275 Danica Berković, Rasinja.

26.—29. 4 potni usnjati kovčegi:
Št. 1.457 Julijana Metz, Belišče.
Št. 6.464 Paula Pollak, Zagreb, Martićeva 10.
Št. 10.455 Marijan Drnić, Zagreb, Slaven. banka.
Št. 22.086 Franjo Švarc, Kovačica, Banat.

30.—39. 10 zlatih moških verižic za ure:
Št. 1.847 Ivica Kranjc, Maribor.
Št. 14.443 Stevan Nagel, Ruma.
Št. 9.053 Ivo Donadini, Toplice, Dolenjsko.
Št. 19.697 Franjo Begonja, Zagreb, Ilica 123.
Št. 20.389 Stjepan Majčica, Bukinje.
Št. 3.780 Dušan St. Šimić, Koprivnica.
Št. 21.403 Mila Terzin, Sombor.
Št. 17.924 Albina i Tomica Bastić, Zagreb, Pešč.
Št. 3.082 Gjermek Zlatko, Zagreb, Gjordićeva 18.
Št. 12.839 Friedrich Dort, Beograd, Skopljanska.

40.—59. 20 srebr. doz za cigarete in tobak:
Št. 9.331 Petar Kleković, Beograd, Studenička 31.
Št. 12.208 Dragojla Džimić, Mokrinj, Banat.
Št. 16.112 Ivan Volavšek, Maribor.
Št. 17.712 Ilenka Keller, Novi Sad.
Št. 14.520 Graziella Orinetal, Rogoznica, Omiš.
Št. 1.250 Ella Kohn, Bajmok.
Št. 14.264 Gizella Vesseli, Županja.
Št. 22.001 Japel Janko, Tržič, Slovenija.
Št. 1.406 Augustin Masa, Marina kod Trogira.
Št. 4.393 Margareta Rischner, Celje.
Št 22.198 Jakob Rupnik, Grlice, Podlapat.
Št. 9.464 Marija Canki, Čapljina.
Št. 4.330 Eppert Franjo, Gjurgjevo, Bačka.
Št. 16.600 Josefa Resnik, Bukovlak 53, p. Štore.
Št. 13.997 Ljubivoje St. Miletić, Beograd.
Št. 14.002 Agata Hržić, Osijek.
Št. 17.289 Eugen Ogrinc, Tržič.
Št. 4.596 Maksa Povh, Srednje Bistrice.
Št. 17.864 Josef Waltenspiel, Novi Grad, Zemun.
Št. 9.354 Gottliebe Magrantner, Franzfeld, Banat.

60.—89. 30 zlatih ženskih zapestnic:
Št. 12.363 Vezočnik Antonija, Gornji Grad, Slov.
Št. 10.946 Marko Benedik, Zagreb, Tuškanac 12.
Št. 1.189 Ida Posavec, učiteljica, Grubišno Polje.
Št. 2.571 Vjekoslav Hajpek, Šoplje, pošt. Medinci.
Št. 14.320 Milka Osanović, Split.
Št. 1.663 Malvina Korolija, Split.
Št. 21.905 Zdenko Rogulić, Remete.
Št. 2.302 Elza Zlošilo, Grubišno Polje.
Št. 9.325 Ivan Horvat, Beograd, Poincareova 10.
Št. 17.252 Mikla Žiganto, Sušak.
Št. 13.914 Katica Stiplošek, Doljani.
Št. 5.510 Ivka Bužek, Dugoselo.
Št. 5.301 Amalija Thiel, Maribor.
Št. 21.347 Janko Ozmec, Lipa, pošta Beltinci.
Št. 4.824 Bianka Starić, Split.
Št. 3.093 Dimamant Josip, Pale kot Sarajeva.
Št. 1.792 Jaroslav Tokan, Skoplje.
Št. 13.016 Dara Mrvoš, Zagreb, Prilaz.
Št. 12.362 Anka Jerković, Split.
Št. 5.304 Hedviga Polaček, Zagreb, Jurišićeva ul.
Št. 9.199 Vlad. Maksimović, Zagreb, Draškovićeva 30.
Št. 21.876 Aleks. Ostojić, Zagreb, Medveščak 1.
Št. 6.106 Viktor Šarinić, Boka, 1. puk, Tvrdjave.
Št. 2.736 Matko Lukeš, Kastav.
Št. 14.245 Branko Stanivuković, Beograd, Vojna Akademija.
Št. 9.365 Josefina Struklja, Osijek.
Št. 3.116 ivanić Marija, Zavidovići.
Št. 16.946 Antun Haus-Hamburger, Odžaci.
Št. 8.388 Mirko Prošek, Stožice.
Št. 5.399 Bimmerl Marijan, Prevalje.

90.—99. 10 elektr. namiznih svetilk:
Št. 19.441 Nežika Jamžić, Brebrovnik, Prekmurje.
Št. 10.329 Rudolf Nagy, Osijek.
Št. 10.461 Ivo Lončar, Zagreb, Slavenska Banka.
Št. 12.402 Alojz Bizjak, Kamnik.
Št. 2.089 Emilija Stadtbauer, Hrasnik.
Št. 12.573 Milka Cerelinac, Slatinski Drenovac.
Št. 4.536 Gerta Vilamp, Ljubljana.
Št. 7.650 Franc Globočnik, Tržič.
Št. 2.031 Franjo Zakarija, Čakovec.
Št. 5.878 Rudolf Udović, Zagreb, Kukovićeva 29.

100.—129. 30 usnjat. denarnic za gospode:
Št. 21.237 Toma Vojnović, Beograd.
Št. 10.787 Trbuhović Emanuel, Zagreb.
Št. 11.218 Anka Šiško, Vučja Vas.
Št. 18.669 Marija Terkalj, Brod na Savi.
Št. 8.096 Jakob Mathauer, Franzfeld.
Št. 18.695 Smilja Vuković, Sarajevo.
Št. 9.422 Dr. Ante Barbarić, Split.
Št. 20.789 Dora Trohal, Zagreb.
Št. 10.734 Charles Wahlmut, Zagreb.
Št. 5.897 Ican Kobasa, Maribor.
Št. 7.050 Ružica Janes, Koprivnica.
Št. 11.108 Teodora Milanović, Šabac.
Št. 9.363 Francek Bogačnik, Jesenice.
Št. 18.505 Angjelko Jonić, Beograd.
Št. 6.008 Dr. Heinrich Betzel, Kula.
Št. 12.770 Avdičević Ahmed, Zagreb, Radn. dol 61.
Št. 20.788 Eugen Placceriano, Zagreb.
Št. 13.063 Johann Böhm, Temerin, Bačka.
Št. 8.447 Vika Urbas, Gornji Logatec.
Št. 4.958 Miroslav Brenner, Pitomača.
Št. 141 Zvonimir Devide, Zagreb, Prištedjona.
Št. 187 Josip Hauptfeld, Karlovac, kavanar.
Št. 16.985 Marija Štimac, Strelce.
Št. 12.447 Teodor Bulović, Sarajevo.
Št. 20.256 Erna Dolenc, Kaštel Stari.
Št. 12.339 Franc Polandt, Konjice.
Št. 6.617 Elvira Morvay, Sesvete.
Št. 12.816 Dr. Dragan Findrig, Kupinovo.
Št. 7.522 Anka Umiljenović, Zagreb, Staretinarka.
Št. 2.846 Suzana Henn, Beška.

130.—159. 30 ženskih usnjat. ročn. torbic:
Št. 17.866 Ana Vidaković, Zemun.
Št. 18.624 Ugo Ledl, Vojnik pri Celju.
Št. 13.504 Gjuro Sladović, Sisak.
Št. 1.898 Fanni Kopriva, Arija Vas, Slovenija.
Št. 17.091 Marta Bović, Čakovec.
Št. 7.507 Andrija Klaric, Sevnica ob Savi.
Št. 20.132 Peter Brüker, Nove Šove, Vojvodina.
Št. 21.874 Savica Asperger, Zagreb.
Št. 16.957 Aleksa Popov, Novi Sad.
Št. 5.950 Friedrich Böhm, Indjija.
Št. 4.325 Stevan Hinić, Vinkovci.
Št. 21.190 Gjuro Maričić, Skoplje.
Št. 13.928 Dušan Azigan, Vel. Kikinda.
Št. 18.899 Marijan Čizmek, Klanjec.
Št. 11.393 Nikola Popović, Bujanovac, Kumanovo.
Št. 11.619 Janko Goda, Slovenski Aradac, Vojvod.
Št. 15.444 Josefa Hornv, Zagreb.
Št. 1.625 Pero Bogdešić, Brod na Savi.
Št. 13.342 Julijan Birovljec, Srem, Mitrovica.
Št. 19.942 Franka Vaš, Subotica.
Št. 20.184 Andro Zgrebec, Sv. Barbara.
Št. 18.114 Andreja Štolarov, Vršac.
Št. 4.658 Angjelija Bošković, Beograd.
Št. 6.198 Anton Juran, Ljubljana.
Št. 9.654 Amelija Kristofoli, Vinjerac.
Št. 836 Elizabeta Sorgor, Ivanić Grad.
Št. 19.749 D. Kranjc, Zagreb.
Št. 3.436 Blaž Pužak, Zagreb.
Št. 15.686 Jelena Šimić, Zagreb.
Št. 20.999 Šimun Mihić, Mostar.

Dobitelji iz Zagreba morejo dvigniti nagrade od 2. januarja naprej v prostorih »Aide«, B-cesta 19 a, proti izkazilu številke in legitimacije. V druge kraje bo poslala »Aida« nagrade v poštnih zavojih po povzetju stroškov za opremo tekom meseca januarja na njihovo odgovornost.

„AIDA", proizvajalna parfumerij, Zagreb, B-cesta 19 a.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10

(v lastni palači vis à vis hotela „Union"). Telefon št. 57 in 470.
Račun poštno čekovnega urada za Slovenijo štev. 11.945, v Zagrebu štev. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, ŠIBENIK.
Ekspozitura: BLED.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15,000.000·—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščeni prodajalec sreč Drž. razr. loterije.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik: Franc Kremžar v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.